

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Szell Kálmán a helyzetről.

Budapest, április 24.

Az ex-lexből annyi bonyodalom lesz, amennyit az ellenzék tud belőle csinálni. Hogy egy hajszálnyival sem több, immár egészen bizonyos. Sem a többség, sem a kormány nem teszi meg a kisebbségnek azt a szívességet, hogy fokozza az obstrukció tulajdonságából eredő bajokat. Lészen tehát ex-lex, ha az ellenzék ex-lexet akar. De amit az ellenzék még ezenfelül akar, már abból nem lesz semmi. Nem lesz parlamenti elnökválság. Nem lesz a többségből nagyszülő férfiak nagyszámú csoportjának kirajzása. Mert nem lesz Tisza-lex, se párthatározatok, se a parlament elé terjesztendő határozati javaslatnak, se interpellációra adott válasz tudomásulvételének alakjában. Hát ami végzetes hiba s valóságos alkotmányértés az előző ex-lexnél történt, az most nem fog ismétlődni. A kormány kizárólagos politikai felelősséget vállal azért, hogy törvényes felhatalmazás nélkül is folytatja az adminisztrációt s tartózkodik minden oly lépéstől, mely a többségnek a felmentvény megadására vonatkozó akaratát már eleve lekötné. Vagyis úgy rendezkedik be a fenyegető ex-lexszel szemben, ahogy ezt Szilágyi Dezso a Bánffy-válság idején kívánta. Ennél fogva semmi ok a disszidenciára s az elnökválságra, amely két esemény bekövetkezése pedig erősen szerepelt, sőt talán döntő módon is, az obstrukció vezéreinek számvetésében.

Nem lesz továbbá sem ujonccsillítás, sem adóvégrehajtás mindaddig, míg a parlament a törvényes felhatalmazásokat meg nem adja. S nem lesznek végül kormányrendeletek sem, melyek az állami közegeket bármily irányban

utasítanak. Mert a kormány sem törvényt nem szeg, sem példát nem ad a pátensekkel való kormányzásra. A közigazgatás és az állami szervek működése *automatice* fognak tovább folytatódni. A magyar állam nem fog sem feloszlani, sem felszámolni, sem funkcióiban megakadni; hanem haladni fog minden a maga rendes útján tovább addig is, míg az obstrukció kiszókolta magát.

Hát ennyiből áll a kibontakozás? Ennyiből s ez éppen elég. A többségnek s a kormánynak nincs miből kibontakozniok. Ha hinár az ex-lex, melynek felidézését a mai kormányzati szellem semmivel sem okadatoja, akkor egyedül az obstrukció ellenzék van a hinárban. Bontakozzék ki belőle, ahogy tud. A többség s a kormány a szigorúan jogos ellentállás szilárd talaján marad, ellenfeleit az ingoványba nem követi s gondoskodik róla, hogy az ország se legyen e terra firmáról a hinárba leaszítható.

Ezeket a megnyugtató tanulságokat lehet Szell Kálmán miniszterelnöknek alább ismeretettelt fejtegetéseiből levonni.

A *Zeit* budapesti levelezője meginterviewolta Szell Kálmán miniszterelnököt s az alább következő érdekes cikkben számol be a kormányelnök nyilatkozatairól:

Amilyen nyugodt és derült a Szell Kálmán arca és egész magatartása még a jelenlegi izgalmas viszonyok között is, annyira tiszta és átlátszó az a *programm*, melyet maga elé tűzött s melylyel az erőszakos obstrukció düléseit parirozni és az ex-lex állapotnak minden alkotmányos komplikációt elhárítani akarja.

Az önk levelezőjének alkalma nyílt Szell Kálmán miniszterelnökkel nemcsak ezen *programm*, hanem általában az egész szituáció felett beható beszélgetést folytatni s meggyőződést sze-

rezni arról, hogy Szell Kálmán miniszterelnök ma is épp oly *hídegen és nyugodtan* itéli meg a szituációt s ebben a szituációban a kormány feladatait, — mint amilyen buzgón igyekeznek nemcsak az obstrukció naiv tényezői, hanem azok is, akik az obstrukciót jól elrejtett mellékelekből tüzik a politikai szituáció természetére nézve a nyugtalanságnak és a bizonytalanságnak érzéseit tenyészteni.

Ezeknek a két irányban üzött nyugtalantási és bomlasztási kísérleteknek, — melyekben a jóhiszemű fantázia épp oly szerepet játszott, mint a rosszhiszemű hazugságoknak és pletykázásoknak egész sorozata, — kétségtelenül megvolt az a hatásuk, hogy néhány napon át a szabadelvű-klubnak is az a képe volt, amilyen csak *válságos időkben szokott lenni*. S ennek befolyása alatt állott a sajtó is, midőn napokon át tárgyalta azt a kérdést, hogy *egységessé maradj-e a szabadelvűpárt az ex-lex beálltakor is*, vagy lesznek-e, akik a kormányt az *ex-lexbe* nem fogják követni?

De a szabadelvű-klubnak ez a fiziognómia csak néhány napig tartott, — és ma már mosolyogva konstatálhatta gróf *Andrássy* Gyula, aki a közlebbi napok alatt páratlan buzgalmat és energiát fejtett ki a kapacitációban és a félreértések eloszlatásában, hogy: *a normális rend ismét helyreállt!* A még pár nap előtt hevesen vitakozó csoportok ugyanis eltűntek — és ismét a kedélyes beszélgetés vette át a rendes szerepét. És csak Szell miniszterelnök körül képződött nagyobb csoport, — de nem azért, hogy politikai fejtegetéseket hallgasson, hanem hogy a miniszterelnök tréfás adomái mulasson.

Természetes, hogy az önk levelezője is a napiesemények sorrendjéhez képest intézte Szell Kálmán miniszterelnök urhoz kérdéseit s elsősorban az érdekelte, hogy a gróf *Apponyi* Albert magatartása felől hogyan gondolkozik a miniszterelnök. E fontos tárgyra vonatkozólag a minisz-

TÁRCA

Egyéniség.

(Premiére a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Irtá: *Abbrányi Emil*.

Kevés embert ismerek, aki megállotta volna, hogy ne írjon — legalább egyszer életében — szindarabot. A legmagasabb polcon álló státusférfitől kezdve a legszegényebb és legszerényebb kis iparosig: mindenféle kor és mindenféle *branche* megpróbálkozik a drámáirással. Richelieúról, a mindenható francia kancellárról, föl van jegyezve, hogy hevesen áhított a drámairól babérjaira. Boldogabbnak és büszkébbnek érezte magát, ha összekalapálhatott — Arisztotelesz hármas egysége alapján — egy-egy silány tragédiát, mint ha megcsalhatta és orrukál fogva vezethette az összes európai udvarokat.

Lord Bacon, aki szintén kancellár volt és hozzá a világ legelső természettudósa, elegendés magánszínházak számára pásztorjátékokat írt. Sőt *VII-ik Henrik* címen egy kész tragédiát találtak a hátrahagyott kéziratai közt. S ha valami alkalmas annak a hőbortos legendának a megdöntésére, hogy Shakespeare szomorujátékainak a szerzője lord Bacon: ez a tragédia kétség nélkül az. Lapos, erőtlén, földön csuszó nyelvzetét kimondhatatlan távolság választja el a shakespearei tragédiák nagyszerű dikciójától.

Richelieu és Bacon: példák a legmagasabb uraságok köréből. Ezekkel szemben kisebb emberekre hivatkozom, akik mesteremberek voltak és szenvedélyesen üzték a drámáikat. Hármak ismertem közülök. Az egyik lakatos volt, a másik

borbély, a harmadik szobafestő. Mind a három küldött be hozzám drámái munkálzatokat, legtöbbet a mázoló-szögéd, aki egyuttal az Akadémiát is ostromolta. Saját bevallása szerint hét ízben pályázott a Teleky-jutalomra és büszkén emlegette, hogy egyik darabját *egyszer* név szerint is föllemlítették a *kritikán alól álló darabok* sorában.

Végzetes erővel vonz bennünket a színpad. Legyünk bár uradalmi kasznárok, vagy törvényszéki jegyzők, üljünk bár miniszteri büroókban, vagy kopogtassunk telegrammat a posta- és táviró-palota üveges fülkéiben, fejtünk ki bár hasznos közgazdasági tevékenységű éveken keresztül: mindnyájunkra nézve elkövetkezik az a pillanat, amikor nem állhatunk többé ellen és darabot kell írunk!

Hiszen olyan könnyű az egész. Embereket kell a színpadra állítani, akik beszélgetnek egymással. Embereket kell a színpadra állítani, akik neveltséges, vagy szomorú helyzetekbe kerülnek, sírnak és kaecagnak, pofon ütik egymást és megölik egymást, csalnak és szemtelenkednek, nemesen és gazul járnak el, intrikálnak és felsülnek, rágalmaznak és tönkreteszik az ártatlan érényt. Mindezek napról-napra előforduló emberi dolgok. S van-e könnyebb, mint ezeket a mindennap látott, mindennap hallott emberi dolgokat a színpadra vinni?

Mindnyáján azt hisszük, hogy a körülöttünk lévő életet rajzoltuk le, amikor készen vagyunk négy- és ötfelvonásos „társadalmi színművünkkel”. Mindnyáján azt hisszük, hogy drámánk alakjai élő emberek, szakasztott olyanok, mint azok, akikkel mindennap találkozzunk az utcán, a szalóknokban, a korzón, a parlamentben, a kávéházban és a tömeges emberjárás minden helyén.

Csak később vesszük észre, egy nagy bukás után, hogy amit mi életnek tartottunk, az nem volt igazi élet, hanem henyé képzelődés, haszontalanabb és zagyvább egy zürzavaros álomnál.

Csak később tanít meg rá a közönség visszatetése és a kritika korbáca, hogy akiket mi élő embereknek tartottunk, azok nem élő emberek, hanem fantomok, dróton ráncigált bábok, monstrumok, vértelen és lelketlen képzelenségek, az életvalóságunknak, az igazságnak egy szikrája nélkül.

Azt hittük, hogy alakjaink természetesen beszélnek? Nem igaz. Minden szavuk affektáció és hamis pathosz, banális közhelyek cifrázkodó csoportosítása. Azt hittük, hogy alakjaink természetesen mozognak? Nem igaz. Minden mozdulatuk erőletett, kifinomodott, mesterkelt, legjobb esetben émelgős pózolás. Azt hittük, hogy a mi barátjainkat, a mi ismerőseinket, a mi társadalmunkat, a mi nemzetünk karaktervonásait, a mi jól megfigyelt milióntek vittük a színpadra? Nem igaz. Akiket színpadra vittünk, azok nem a mi barátjaink, nem a mi ismerőseink, hanem idegen emberek, logikátlan emberek, lehetetlen emberek, egyáltalában nem is emberek; társadalmi rajzunkban egy vonás nincs a mi társadalmunkból; nemzeti karakterünkön egy mákszemnyi sincs azokban a szegény hülye teremtségekben, akiket azzal a pretenzióval állítottunk a lámpák elé, hogy a magyar fajt képviseljük fény- és árnyoldalával együtt; milliókból semmi sincs ebben a színpadi milióban, ahol tökéletes gonosztevők és tökéletes bolondok a rendőrség és a Lipótmező beavatkozása nélkül játszanak előkelő szerepet.

Mindezek után kisl, hogy amit mi könnyű dolognak tartottunk, annál nehezebb doig nincs a világon. Semmi sem nehezebb, mint a színpad számára helyesen leírni azt, amit látunk és hallunk. Semmi sem nehezebb, mint átvinni a színpadra azokat az embereket, akik naponként érintkeznek velünk. Semmi sem nehezebb, mint egyszerűen, természetesen és logikusan beszélteni azokat, akiket képzelődésünk teremt valóságos

terelnök nézeteit a következőkben foglalhatom össze:

Tárgyaltanok voltak mindazok a hirlapi kombinációk, melyek napokon át foglalkoztak a kérdéssel, hogy vajjon gróf Apponyi Albert követni fogja-e a kormányt az ex-lexbe? Mindazok, akik tudják Apponyiról, hogy logikus fő, és ismerik korrektségét, — és itt a miniszterelnök mosolyogva jegyezte meg, hogy: ő is első sorban ezek közé számítja magát, — soha egy pillanattal sem kételkedhetek abban, hogy gróf Apponyi Albert ebben az esetben sem járhat el illogikusan. Gróf Apponyi Albert a kormányt az ujoncmelési javaslatra nézve megegyezett; a kormány világosan és határozottan megjelölte, hogy a gróf Apponyi óhajataiból miket vállal mint minél előbb megvalósítandókat és miket tol későbbi időkre, elvileg azonban azokat sem utasítva el. Gróf Apponyi ezeknek következtében elfogadta az ujoncmelési javaslatot, melyet az ellenzék megobstruált, sőt átvitte az obstrukciót az indemnityre is. Ha tehát az ellenzék a katonai javaslat miatt obstruálja az indemnityt s a katonai javaslat miatt idézi az ex-lexet elő, akkor Apponyi, aki a katonai javaslatot elfogadta, soha egy percig sem gondolkozhatott affelelt, hogy mi az ő eljárásának logikája. És nem is gondolkodott.

Ami a küszöbön álló ex-lexet illeti, mely hogy bensőleg miben különbözik a négy év előtti-től, ezt nem szükséges bővebben magyarázni, erre nézve az önk levelezőjét első sorban az érdekelte, hogy vajjon a most beállandó ex-lex miben fog *külsőleg* is különbözni a négy év előtti-től. S ezekre nézve Széll miniszterelnök ur programját a következőkben összegezhetem:

Az ex-lexre nézve *semmiféle külön intézkedés* vagy úgynevezett *ceremoniás felavatás-féle* nincs tervbevéve. Az ex-lex állapothoz való átmenetnek *automatice* kell megtörténnie, valamint a visszatérésnek is belőle. Mindazok az expediensek, melyek annak kimutatására szolgálnának, hogy a kormány *megvan a maga legális többsége*, hogy tehát kormányzása az ex-lex alatt is alkotmányos és törvényes: *teljesen feleslegesek*. Annak,

hogy a kormánynak megvan a maga legális többsége és hogy kormányzása a kisebbségi erőszak által felidézett ex-lex alatt is alkotmányos és törvényes, *magától kell értetődnie*. S ennek *külső kifejezésére* teljesen elegendő az, hogy az *országgyűlés folytonosan együtt van és alkotmányos ellenőrzés fonalára egy pillanatra sem szakad meg*. Ha a kisebbségnek kétségei támadnának az iránt, hogy a kormánynak van-e legális többsége, — ezt minden pillanaton próbára teheti. *Tessék neki szavazást provokálni*. Ha pedig nem provokál szavazást, ezzel maga ismeri be, hogy *abszolút nincsenek kétségei az iránt, hogy a kormánynak megvan a legális majoritása*. Ennélfogva az ex-lexbe való átmenet kérdése miatt sem a szabadelpártoknak nem lesz külön konferenciája, sem határozati javaslat nem fog beadni a többség összes tagjainak aláírásával, sem a kormány nem fogja magát megintpelláltatni, hogy válasznak tudomásulvétele által többségét demonstrálja.

A parlamentben követendő modus procedendinek tisztázása után az önk levelezője még azt a kérdést intézte Széll Kálmán miniszterelnök urhoz, hogy ehhez a parlamenti eljárásához miként fog hozzáilleszkedni a kormányzat technikája? S erre vonatkozólag a miniszterelnök ur programját a következőkben jellemezte:

Ami a kormányzást illeti, az is *automatice* fog tovább folyni, *éppen úgy, mintha a törvényhozás megadta volna az indemnityt*. Tehát az ügyek vitele minden téren ama keretek között fog mozogni, melyeket az indemnity megjelöl, vagyis: *a múlt évre megszavazott budget keretei között* fogja a kormány az államélet leg-sürgősebb és multhatatlan szükségleteire a fedezetet kiutalványozni. Az ex-lex idejére csupán az adóvégrehajtásokat és az ujoncállítást függeszti fel. Ami azonban nem zárja ki, hogy rendes évnegyvedes adóját mindenki befizethesse. A kormány nem fog tehát önálló rendeletet kiadni, hanem mindent a folyó-ügyek alakjában fog elintézni, *kizárni akarván a pátensekkel való kormányzásnak még a látszatát is*.

Mind ezek a fontos nyilatkozatok nem csupán Széll Kálmán miniszterelnök tiszta judiciumát

jellemzik, hanem rendületlen alkotmányos érzékét is, mely a közt, amit tenni kell, és a közt, amit tenni nem szabad, bámulatos precizitással találja meg az átvezető utat.

Széll Kálmán miniszterelnök derült nyugalma éppen olyan, mintha az adott nehéz helyzetben nemcsak a jelen pillanatok teendőit látná tisztán, — hanem mintha a kibontakozást is éppoly tisztán látná. Ámbár erről nem szól s erre nézve sommiféle kombinációba nem ereszkedik bele. Szerinte ma nem lehet másról beszélni, csakis a helyzet közvetlen teendőiről; vagyis melyek nem a kormány elhatározásaiból, hanem az obstrukció okozta kényszerűségből szabják meg a teendő lépéseket.

Széll Kálmán miniszterelnök *hétfőn* fog felszólalni a parlamentben.

Az indemnity-vita.

Budapest, április 24.

Napirend előtt Lengyel Zoltán és Kubik Béla még egyszer szóba hozták a közúti vasút alkalmazottainak sztrájkját s ezuttal az elgázolások szempontjából esett szó. Széll Kálmán miniszterelnök elsősorban hangsúlyozta, hogy az ilyen kérdés mégis csak inkább interpellációval való, mint napirend elé, de aztán olyan kimerítően válaszolt, mintha interpellációra felelné. Elmondta, hogy a közbiztonság szempontjából nyomban elrendelte a menetsebesség korlátozását, kivált a kanyarodóknál. Azonfelül kilátásba helyezte a miniszterelnök, hogy a balesetekről kimerítő jelentést fog bekérni.

Ugyancsak napirend előtt győzte meg a Házat Münnich Aurél, hogy Polónyi tegnap az ő szavait éppen úgy elferdítette, mint gróf Apponyi Albert jászberényi nyilatkozatát.

Maga az indemnity-vita ma sekélyesebb volt mint valaha. Bakó József és Babó Mihály egyesült egy Lengyel Zoltánna s ketten együtt kibeszélték az egész hosszu ülést.

A képviselőház ülése április 24-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallán Béla.

Jegyzők: Gróf Teleki Sándor, gróf Esterházy Kálmán, Trubinyi János.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter.

Elnök: Napirend előtt Lengyel Zoltán, Kubik Béla s Münnich Aurél kértek szót.

emberekül; akik a fantázia alkotásai, de igazi embereknek kell látszanok.

Ezt a nehéz tudományt csak a színpadra termelt lángész tanulja meg játszi könnyűséggel. A drámát a lángész emeli a tökéletesség fokára, ahol a látszat erősebben él, mint a valóság; ahol a külső konstrukció grandiózus méreteivel lépést tart a lelki tartalom káprázatos gazdagsága. A színpadra termelt kisebb tehetség sohasem éri el ezt a fokot, akármennyit tanul, fírad és mesterkedik; de szerkezet dolgában, technika dolgában sokra viheti és az igazságok olyan szurrogátumát adhatja, amivel a tömegnek jóízűen táplálkozhatnak évtizedeken át. Akiben ellenben hiányzik a színpadi alkotás érke, az lehet a világ legokosabb és legtudósabb férfja, tanulhat akármennyit és lángolhat a színpadért szenvedélyes szerelemmel: sohasem fog odáig jutni, hogy illúziót keltsen; sohasem fogja gyönyörködtetni a közönséget az élet meleg látszatával; sohasem fog egyebet írni hamis, unalmas kísérletekkel, vagy értéketelenségekkel; sohasem lesz több, mint szegény, vágyakozó, tehetetlenül epedő dilettáns.

Az Egyéniség, a Nemzeti Színház mai újdonsága, első műve *Szemere Györgynek*, aki már régtől és jelesebb munkára írodalmunknak. Zamatos, jóízű prózáját sokan dicsérik.

Nem akarnék tulszigorú lenni iránta, de attól tartok: ő is azok közül való, akik nincsenek a kellő színpadi érzék birtokában. Nem a technikai fogatkozások keltek bennem ezt az aggodalmat. Első műben nem is lehet a technika egyéb, mint fogyatékos. Aggodalmamnak mélyebb oka van: az, hogy ebben a négyfelvonásos színműben egy teljesen hamis világot állít előnk a szerző. Nem hibákat látok itt, hanem a helyes jellemzésnek olyan hiányát, amit ominózusnak kell tartanom.

A darab hőse Tarkeőy Béla volna, aki az abszolút becsület ideálját állítja föl, de olyan kö-

zönséges dolgokat cselekszik, hogy semmivel sem különb, mint azok, akik egyszerűen csak tisztességes emberek. Mert ahhoz nem kell az abszolút becsület ideálja, hogy ha adósságokat csináltunk, azokat kifizessük; sem ahhoz, hogy alamizsnát addig ne fogadjunk el, amíg van két dolgos kezünk és munkával kereshetjük meg a kenyérünket; sem ahhoz, hogy visszautasítsunk egy úzért, aki azzal az ajánlattal jön hozzánk, hogy csaljuk meg együtt az államot; sem ahhoz, hogy ne nyujtsunk kezét egy immorális embernek, akit megvetünk; sem ahhoz, hogy habozunk elfogadni egy főispáni állást, amihez szükséges protekció látszata tapad.

Ebben az abszolút becsület Graal-lovagja nem különb a legközönségesebb tisztességes embernél. De abban a legközönségesebb tisztességes embernek is mélyen alatta áll, hogy amikor a főispánságot visszautasítja; larmoyans deklamációkkal tölti az időt, a helyett, hogy munkához látna és férfiasan nézne szembe a jövővel. Mindenkiné a becsületét kutatja; mindenkitől megkérdezi, abszolút vagy relatív-e a becsülete; folytonosan disszertációkat tart az abszolút becsületről; folytonosan kényeskedik az abszolút becsületével, de minden ügyét-baját a jó barátjával, Dénes Andorral végezteti; lustasága miatt a huga, Márta lép akcióba helyette báró Tibay belügyminiszteri államtitkárnál, de amikor hugának a nemes közbenjárásáról értesül, prolekiót tart neki az abszolút becsületről, haboz elfogadni a főispáni állást és tovább lustálkodik — az abszolút becsület nevében; nincs római cenzor, aki félelmesebb homlokai lépne föl, de a leg-gazabb emberek impotenciáit minden megtorlás nélkül vágja szembre; pulyaságában odáig megy az abszolút becsületnek ez a szószátyárja, hogy az utolsó felvonásban feladja a küzdelmet (mielőtt küzdött és valamit cselekedett volna, mert mindig mások cselekedtek helyette) *lehajja fejét öreg inasának az ölébe és nyöszörögve, sirva kéri az öreg inast: meséljen neki valami széjet*

a tündérekről és az angyalokról! És ezt egy országgyűlési képviselő, egy bukkot dsentri-gavallér, egy főispánjelölt cselekszi Magyarországon! Ha ebben egy csöpp valószínűség, egy csöpp igazság van, akkor a hibátlan forgó aranykastély dajkameséje is zolai realizmus. Mit keres a színpadon Tarkeőy Béla mint komoly drámának a hőse? Ez volna hát az az *egyéniesség*, amit a szerző gloriifikálni akar? Ezt az egyéniséget vegyük mintaképül? Az abszolút becsülettel párosult abszolút impotenciát? Nem, ez a dolog így nagyon el van hibázva. Bohózatot, paródiát kellett volna csinálni az abszolút becsületnek ebből a henegeő Don Quihotjából. Tudatosan kellett volna kinevetnünk. Így is nevelés, de siralmasan nevelés. A szerző ellenére.

Sajnálattal kell megjegyeznem, hogy az én felfogásom és egyéni érzésem szerint nemcsak a darab hőse, hanem a környezetében levő fontosabb alakok is a lehetetlenség határán állanak; sőt ezt a határt minduntalan túllépik.

Itt van mindjárt Tarkeőy Bélának a huga, Mártha kisasszony. Lelki egyszerűsége olyan fenomenális, hogy egy galambnak, egy fürjnek több emberismerete és judiciuma van, mint neki. Egy rosszhírű, kerítő asszonyt, akiből száz lépésnyire dől a romlottság odörje, teljes bizalmával tüntet ki szegényke és az államtitkárral szőtt komplett vastag hálójába úgy rohan, mint egy ma született aranyhalacska. Csak akkor tudja meg, hogy barátja néje szeméjt-jellem, amikor Benigny néje maga valjra be, hogy ő voltaképpen aljas teremtes. Akkor heroikus tette határozza magát a kisasszony: kikergeti a szobájából Benigny néjét. Ez a jelenet csattanós drámai jelenet lehetne, ha csakugyan volna benne valami heroikus. De abban nincs semmi különös, ha egy hitvány, gaz dámának ajtó mutatónk. Ezt minden tisztességes leány megtette volna, még pedig sokkal hamarabb; már az első felvonás kezdetén.

Itt van továbbá *Monoki ur*, Tarkeőy Béla nek

(Napirend előtt.)

Lengyel Zoltán felhossa, hogy tizenegy nap alatt nyolc elgázolás történt a villamos vasút vágányain. Ez olyan van, mert a társaság tanulatlan embereket alkalmaz kocsijáiban. Az Aréna-úton egy 18-17 éves gyerek vezette a kocsit s elütötte Tóth István munkást. Miután keresztülment a szegény emberen, a kocsi vezető ellenáramot adott, mire a kocsi visszafelé még egyszer átázolta áldozatát, ki rövid idő múlva meg is halt. Ezt az esetet igazán meg lehetett volna akadályozni. Azért hozza elő a dolgokat hogy a sajtó is foglalkozzék velük. Ne engedje meg a sajtó, hogy a rendőrség ily véres eseteket agyonhallgasson.

Vérsi József: A sajtó reputációjára nincs érv. **Lengyel Zoltán:** De igenis érvinte van, mert a sajtó agyonhallgatta a dolgokat, mivel pauszát kap a társaságtól.

Vérsi József: Hirdetések fejében. **Lengyel Zoltán:** A társaság számozatlan kocsivezetőket alkalmaz a célból, hogy az elgázolás okozói kaphatatlak ne legyenek. Kéri a miniszterelnök intézkedését. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Száll Kálmán: T. képviselő! (Halljuk! Halljuk!) Mikor a t. képviselő ur ezt a panaszt, ezt az ügyet itt először felhozta, nem szóltam fel, nem azért, mintha nem érdeklődtem mindenért, ami közügy, ami közérdek és ami csak tavóli összeköttetésben érintkezik az én hatáskörömmel; hanem azért nem szóltam fel, mert nem tartom alkalmasnak az efféle dolgokat arra, hogy napirend előtti felszólalás tárgyává tessenek. (Mozgás balfelől.) Én nem mondom, hogy ez nem olyan ügy, amely alkalmas arra, hogy megragadja a képviselőknél a figyelmet és interpelláció a akájában bármikor a Ház elé hozható.

Rátkay László: Hát az emberélet nem fontos a miniszterelnök ur előtt?

Száll Kálmán: Azt mondom éppen, hogy olyan fontos dolognak tartom, hogy interpelláció alakjában (Zaj balfelől.) — sziveskedjenek meghallgatni, hiszen ugyanazt mondtam — bármikor idehozható és hozandó is, de alkalmasabb interpelláció alakjában azért, mert ott konkrét esetek, konkrét kérdések töltenek, amelyek alkalmasak arra, hogy a miniszter felvilágosítást adjon és ha szükséges, intézkedjék. Az interpelláció tehát sokkal alkalmasabb, mint egy elmosódó, napirendelőtti felszólalás.

Ez volt az egyik, amiért nem reagáltam. A másik ok, amiért nem reagáltam, az volt, mert a képviselő ur akkor maga is konstatació, tudta is, hogy én érdeklődéssel viseltem a dolog iránt, hogy én azokat, akik panaszsal jöttek hozzám, a hivatalos órán kívül, este későn igen szívesen elfogadtam, velük nagyon emberbarátságosan bántam és nemcsak előzékenyen kihallgattam őket, hanem megígértem, hogy minden dolgot, amit előhoztak, meg fogom ientolni. Megígértem, hogy amennyiben hatáskörömben áll, az igazgatónal beszéllek és a nyugdíjügyükben, biztosítom, hogy ott el fogok járni, a visszavétel kérdésében és a humánus eljárás dolgában is. Megígértem, teljesítettem is, amit a képviselő ur is tudta, és az igazgatót, aki e tekintetben nem áll közvetlenül alattam, mert hiszen a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartozik, magához kértam s beszéltem vele és ő nekem mind a két kérdésben kielégítő, megnyugtató választással szolgált. (Helyeslés jobbfelől.)

Lengyel Zoltán: De az emberek nagyrészt máig sem vette fel!

Száll Kálmán: Már most, én érdeklődöm az

iránt, hogy a közrendet senki semmiféle intézkedéssel ne sértse. És hogy az emberélet előttem fontos, higgyék el Lengyel Zoltán és Rátkay képviselő urak, legyenek arról biztosítva, hogy ebben a dologban már azelőtt én a magam iniciatívájára a kereskedelemügyi miniszter utján intézkedtem, hogy a menesség kérdése különösen a kanyarulatoknál és az átjáró utcáknál, rendezessék, szabályoztassék és mérseköttessék.

En magam egyénileg is azt tartottam, hogy rögtön intézködni kell. Magamnak is volt két esetem, amikor gyalogosan menve, a vasutat majdnem összeütközésbe kerültem. Ez ez nem is régen történt, nem is új kalauzzal, hanem még a régi állapotban, régi kalauzzal. Akkor is reagáltam és már régebben is. Azt hiszem, hogy e tekintetben történtek is a kereskedelemügyi miniszterium, a rendőrség és a társaság között való megbeszélés után, de a kereskedelemügyi miniszternek különös rendelkezése folytán is óvintézkedések és a menesség a kanyarulatoknál mérseköttetett.

Már most, ami azt illeti, hogy elgázolások történtek, a rendőrség tartozik nekem ezekről jelentést megtenni. Hogy bebizonyítsam, mennyire érdeklődöm az ügy iránt, utána fogok járni, hogy a sajtóórda miért nem adott ki jelentést s intézködni fogok, hogy jelentéseket kaptak arról, mikor történtek az elgázolási esetek és mutatják-e azt, hogy most a forgalom biztonsága veszélyeztetve van. Ezt azonnal meg fogom tenni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Kubik Béla: Április 20-án, midőn Lengyel Zoltán a villamos sztrájkot szóba hozta, szóló azt mondta közbe, hogy a villamos-társaság alapítványt tett a mentők javára. Mint most utólag megbotránkozással értesült, a két villamos eddig még egy krajcár szubvenciót sem adott a mentőknek, dacára, hogy működésük olyannyira igénybe veszi. Felhossa továbbá, hogy a főrendi összehívhatatlanságról szóló törvény még mindig nincs bizottsághoz utatva. Intézkedést sürget ez ügyben.

(Polónyi kioktatása.)

Műnch Aurél: T. képviselő! (Halljuk! Halljuk!) A jobb-és baloldalon.) Személyes kérdésben és félreértelt szavaim értelmének helyreállítása címén vagyok kénytelen a t. Ház szíves figyelmét igénybe venni. Polónyi Géza t. képviselő ur tegnap tartott beszédében engem azzal vádolt, hogy én olyavalamit állítottam az előadói székből, ami a tényeknek meg nem felel. Azt mondom, hogy sajnós, hogy van olyan parlament, ahol állítani lehet olyasmit, amit a t. előadó ur állított, hogy itt nem lesz költségvetés, mert az 1903-ik évi költségvetésbe már fel van véve és a delegáció már megszavazta. Hát, t. Ház, én azt állítottam állítom most és fogom is állítani, hogy a most szövegben levő ünfőlelemelési javaslat költségvetésről úgy, amint van, nem igényel. Egy szóval sem mondtam, hogy jövőre, ha az a törvényjavaslat uból meg lesz szavazva és ha azok a tornák, rendszerváltozások, melyek ezzel kapcsolatban vannak, a hadügyminiszterium által keresztülvitetnek, költségvetésben nem fog előállni. Ez irányban azután Polónyi képviselő ur jónak látja, hogy egy vágást mérjen reám és azt mondja, hogy — „eltekintve attól, hogy a honvédelmi miniszter ur szerint hét millióra tehető a Magyarország érintő költségvetés éventekint” és hogy erre vonatkozólag engem kioktatott a honvédelmi miniszter ur, hogy nincs igazam. Ebben csak a képviselő urnak nincsen

igaza és ha megengedi, én fogom őt kioktatni, mert a honvédelmi miniszter ur azt mondta, hogy jövőben 1906-ig ezen törvényjavaslat mintegy 20 millió költségvetésbe fog magá utáni vonni, ha az általam éppen az imént jelzett úrfi változások tényleg keresztülvitetnek. Ennek folytán azt hiszem, hogy a t. képviselő ur éppen olyan jól tudja, mint én, hogy a 20 milliónak reánk a kvóta arányában eső része mintegy 7 millió szintén felozlik négy évre, tehát egy évre semmiesetre sem terheli meg a mi költségvetésünket 7 millióval, amint a képviselő ur szíves volt engem kioktatni.

Továbbá teljes őszinteséggel kinyilatkoztatom, hogy én tévedtem. Amint ugyanis a képviselő ur tovább menve azt mondta: a t. honvédelmi miniszter ur és az előadó ur világosítson fel, hogy tévedésben vagyok-e, hogy miből fogják ezt a 12.000 ünfőlet sorozni, nem abból a 42.000 póttartalékosból-e, akik részint fölfentés, részint többlet címen póttartalékosokká lettek”, erre én azt mondtam, hogy nem. Itt a nagy tévedés, mert lehetetlen, hogy ezt mondtam volna, ha ezt nem a költségekre gondoltam volna. Vérsi József t. képviselőtársam közbe is szól, hogy itt tévedés van. Természetes is, hogy miután az utolsó sorozási eredmény szerint 42.000 póttartalékos, mint fölös számmal besorozott szerepel, ha az ünfőleték fölfenteltek, lehetetlen, hogy máshonnan vegyünk ezeket az ünfőletet, mint ezen 42.000 fölösleges számmal besorozottakból. Láthatja a t. képviselő ur, hogy ahol igazam van, ott én igazat adok. Tisztán ott van tehát a tévedés, hogy én mindig azt hittem, hogy a költségvekről beszélt.

Már most félremagyarázot szavaim helyreigazítom a következőképpen. Jőjünk egyszer tisztába. Az 1903-ra szóló delegációs költségvetés kimutatja, hogy 22.119 havidijas, 297.100 legénységi állományu, közöttük 279 rokkant, 6595 katonai növendék és 64.442 fő számára van költség előirányozva. Ebből az összegből a tarakok felállítására folytan 5515 legénységi állományu, 292 havidijas és 2274 fő igényeltek. Ennek alapján mondta a delegáció, hogy az a legénységi állomány már most ki nem kerül a létszámból és ezért volt szükséges egyrészt a létszám felemelését kéri.

Másrészt már korábban és minden év végéig kitűnt, hogy ebben a legénységi létszámban mintegy 12-13 ezer legény hiányzott, annyi volt a manco. Már most, hogy a rendes gyakorlatokat el lehessen végezni, ezek helyére behivatnak a törvény értelmében a póttartalékosok, fél lettek hiva gyakorlatra mind a 4 hétről 4 hétre azért, mert a századok állománya oly csekély volt, hogy azokkal gyakorolni nem lehetett. Már most mi fog bekövetkezni? Ha az ünfőletszámot, melyet ezért is feltétlenül szükséges emelni, fel fogjuk emelni, akkor ez a hégaz, ez a manco meg fog szűnni. A 12.000 ember gyakorolni fog, a póttartalékosokat gyakorlatra nem kell behívni, de többlet-költséget ez egyélféllért sem fog hozni, mert a 12.000 ember költsége már az 1903. évi költségvetésbe is fel van véve. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Babó Mihály: Törvényellenesen!

Műnch Aurél: Az ünfőletszám-alap törvényvel lévén megállapítva, miután manco volt, egy segített megukon, hogy a póttartalékosokat behívják, a póttartalékosok tehát ezentel nem lesznek zaklatva, a 12.000 ember pedig be lesz hiva, mint ünfőlet. Ez költségvetésről egy fillért sem fog okozni.

Igy áll a dolog, most méltóztatik talán megérteni, mire vonatkoztatva mondtam én azt, hogy

a rivális; szintén országgyűlési képviselő és főispán-aspiráns. Ez az ur nyíltan hirdeti magáról, hogy elvetemedett gazember, és olyan immenzis szemtelenségű toladodik, olyan cinizmussal vágja szobrá a legnagyobb sértéseket előkelő barátjai részéről (hát vannak az ilyen gazembernek előkelő barátjai?) hogy az emberben meghűl a vér. Aljas módon hirbe hozza Márhát az államtitkárral, hogy ő lehessen a főispán. Mindent bevall az államtitkárnak, aki teljes megvetésével honorálja, de tovább tegeződik vele. Tarkeőy Béla még lesújtóbb megvetésben részesíti, de hagyja, hogy ez az ur ugyanazokban a körökben mozogjon, ahová ő jár. Hát nem hamis és lehetetlen dolog ez? Olyan alakok, mint Monoki, nem országgyűlési képviselők, nem főispánjelöltek és nem játszanak szerepet a magyar társadalomban. Ilyen emberek csak azok közt forognak, akiket a magyar társadalom már kilökött magából s akikkel tisztesség emberek többé nem állanak szóba.

Nézünk övvegy Benignynél. Ez az asszony rajongva szereti — Monoki urat, az imént bemutatott gavallért. Ez a szerelem teszi büntetésévé. Ezért vállalkozik arra, hogy Márhát az államtitkárnak megszerezze és a Tarkeőy-családot kompromittálja, mert imádott Monokijából csak így lehet főispán. Izlés dolgában nem vitakozhatunk az asszonyokkal. Lehetnek nők, akik a gazemberzánért szeretik a férfiakban. De az már rendkívül csodálatos, hogy ez a hölgy nem valami szegény kalandor, hanem dusgazdag asszony, aki három millió forintot érő vagyonnal rendelkezik. Azért csodálatos és hihetetlen ez, mert dusgazdag asszonyok tartozkodni szoktak büntető paragrafusokba ütközött ügyletektől. Csak a szegénység kényszerítheti az asszonyt, hogy piszkos, de jövedelmező üzletekbe bocsátkozzék.

Az államtitkár is famózus ember. Benignyné első szavára elhiszi, hogy Mátha szerelmes belé és randevura megy vele. Az a Mátha, aki még mindig előkelő család gyermeke és még mindig feddhetetlen hirben áll. És az államtitkár ur min-

den további teketória nélkül Tarkeőyékhez megy, számozatlan fiakerébe ülteti Márhát, azzal az ürüggyel, hogy a műcsarnokba viszi kiállításra szánt festményével együtt, azután nem a műcsarnokba hajt, hanem a saját lakására, — a leány tudta és akarata nélkül. Mielőtt a botrány megtörténne, Dénes, a belügyi titkár és a hü barát (akihé Mátha végezetül férjhez megy) haza vezet a kisasszonyt. Nem hiszem, hogy volna ember — uriember — Magyarországon, aki első intradára ilyen merényletet akarna elkövetni egy előkelő leányn, egy országgyűlési képviselő testvérén. Az ostobaságnak és a vakmerőségnek igazán ez lenne a non plus ultrája. Vagy talán az öszül és nagyon hatalmas magyar államtitkárok közt vannak ilyen szenvedélyes desperádók?

Nem kell-e lehetetlennek vagy hihetetlennek minősítenem a főispáni dekrétummal üzött játékot is? Lehetséges-e az, hogy amikor Tarkeőy Béla főispánná már ki van nevezve: a király alvársával ellátott okmányt hétélig tarthassa vissza az államtitkár, azzal a gondolattal, hogy esetleg nem Tarkeőyt, hanem egy más urat, talán a gazember Monokit fogja kinevezetni főispánná? Ilyen frivol és vakmerő játékot még a miniszter sem játszhatik, nem hogy az államtitkár, a saját reputációjával és a király nevével.

S mit szólnak ahhoz, hogy Szemere György darabjában akkor akarnak kinevezni főispánná egy országgyűlési képviselőt, amikor az illető nyilvánosan tönkrement és csödbe jutott? Erre nem tudok példát Magyarországon. A vagyonbuktott embereket nyomban a krízis után nem emelik exponált állásokba nálunk. S gondolom, más-hol sem.

Az sincs az életből véve, hogy a lengyel neví vállalkozó direkt csalásra hívja föl Tarkeőy Bélát. Az úzér akkor szépit legjobban a dolgot, ha csalni akar. Nem azt mondja, hogy rá akarja szedni az államot, hanem az ellenkezőjét: hogy ámbár az ajánlata drágább, mint a konkurrens

de jobb, szolidább anyagot liferál s az államnak ez áll érdekében.

Szemere Györgynek vannak írói kvalitásai. A párbeszédökben sokszor ötletek szikráznak. A harmadik felvonásban Monoki és az államtitkár duója határozottan mulatságos. De az írói kvalitások mellett nem látom eléggé a drámaírói kvalitást. Nem látom a drámaíró szemét, mely még a kezdőnél is éles, mint a sas pillantása, és a buzgó élet teljességébe, az emberi lélek mély aknáiba tekint. Nem látom azt a kezet, mely még tetőváza és tévedezve is a valóságnak egy-egy darabját markolja föl.

Különben én ohajtom legmelegebben, hogy csaldójam, és én leszek az első, aki fenntartás nélkül tapsolni fogok, ha Szemere György a második darabjában drámai kompozíciót, drámai életet, drámai igazságot állít elem lehetetlen képzelődések és túlzások helyett.

A mai bemutató legnagyobb szerencséje az volt, hogy az államtitkár olyan briliáns színész játszott, mint Gál. Ez az alakítás korrigálta és emelte a szerzőt színeinek a gazdagságával és a beszéd nagy művészetével. Benignynél Szacsayné adta és ő is érdekesebb, finomabb volt a szerepénél. Császár nemes, férfias vonásokkal enyhítette Tarkeőy Béla kiálthatatlan pózolását és Gyenes humort vegyített Monoki utálatos szemtelenségébe. Kitűnő volt Molnár László a tönkretjuttot desztrapa rövid szerepében. Egy jelenet az egész, de hang, megjelenés, tartás kifogástalan. Mihályi a jó barátot, Török Irma Márhát, Gabányi az öreg inast, Hetényi a vállalkozót és T. Deli Emma Béla elvált feleségét játszotta, mindnyájan a legjobb igyekezettel. De vajon Deli Emmát csak epizódszerepekben lássuk-e? Miért nem adnak neki nagy tehetségéhez és nagy intelligenciájához méltó hataskört?

A nézőtér barátságos hangulatban volt és a szerzőt minden felvonás után többször kihívta,

költségtöbblet nem fog előállni. Azt azonban készsége rekultiválom, hogy közbeszólásom nem az ujoncokra vonatkozott, mert azok tényleg abból a többletből lesznek véve, mely onnan ered, hogy 42.000 pórtartalékos volt besorozva, hanem közbeszólásom a költiségekre vonatkozott, amiről, azt hiszem, teljesen meggyőzően nyilatkoztam ezen felszólásomban. (Helyeslés a jobboldalon.)

Polónyi Géza azt tartja, hogy a vitát mindaddig eldönteni nem lehet míg teljesen meghatározott békekétszám nincs. Szólv okoskodása Münnich azon állításából indult ki, hogy az ujonclétszámfelemlés a mostani költségvetés felemlését nem vonja maga után. Ez igaz lehet. De a jövő évben mégis költségöbblét lesz, annál is inkább, mert a pórtartalékosok 3 évre hivatnak be.

Mánthos Aurél: Téved Polónyi, midőn azt állítja, hogy a jövő költségvetésben többlet fog mutatkozni. Az ujonclétszám már évek óta fennáll és ezt a pórtartalékosok behívása után pótolják. Ez fog állni a jövőben is.

(Az indemnity.)

Babó József jogosnak találja az ellenzék küzdelmét, mert a nemzet jövője forog kockán. Mi senki jogába avatkozni nem akarunk, csak a magunkét követeljük. Nemzetileg érvényesülni akarunk. Kormányaink Bécsből nyerik kormányzásuk irányát. Innen a gyámoltalanság s ezért nincs önállóság a magyaroknak. A törvényjavaslatot nem fogadják el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Előnk 10 percere felfüggesztette az ülést.

szünet után:

Babó Mihály azt akarja bizonyítani, hogy Magyarországot nem a törvények alapján kormányozzák. A király nem tölti Magyarországon az év nagyobb részét, még a felét sem, holott erre nézve is intézkedés áll tenn. V. Ferdinánd kimentette távolmaradását, midőn 1825-ben a rendek ittletét követelték. Másrészt a közös ügyek sem kezeltetnek úgy, mint ahogy a 67: XII. t.-cikk előírja. A törvény megtartása nemcsak a képviselőház kötelessége, hanem benne van a királyi esküben is. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Előnk: Figyelemzetem a képviselő urat, hogy a király személyét a vitába bevonnai nem szabad. Babó Mihály: A kormányak volna kötelessége mindenkit a törvény megtartására kényszeríteni. (Taps a szélsőbaloldalon.) Az 1867: XII. t.-c. teljesíthető s teljesített is, de visszatelt. Polemizál Vancsoval s az ex-lexről való felelősséget visszautasítja. A kormány az ellenzék gyengeségére számít.

Vancsó G. uia: Hazafiságra számítottunk. Pozsgay Miklós: A mienkre számíthatnak, de mi nem számíthatunk az önkökre.

Gróf Andrássy Tivadar: Hogy mer ilyet mondani? Kikérjük magunknak. (Zaj)

Babó Mihály nem fogadja el a javaslatot. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Előnk indítványozza, hogy a holnap ülés napirendjére az indemnity-javaslaton kívül a kérvényeket is tűzzék ki tárgyalásra. Holnap fogja megokolni indítványait Madarász József képviselő is. A Ház így határoz, mire az előnk az ülést 1/2-ór berekeszti.

BELFÖLD

A szabadelvűpárt egysége. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Némely lapoknak állhatatosan ismételt híradásai, hogy a közeledő ex-lexszel szemben a szabadelvűpárt kebelében eltérő nézetek állanak szemben egymással, a mi értesülésünk szerint nem egyebek célzatos híreszteléseknél. A szabadelvűpárt tagjai törhetlen szolidaritásban ragaszkodnak a katonai javaslatok tekintetében kezdettől fogva elfoglalt álláspontjukhoz. Ezen a következetes magatartáson nem változtat az ex-lex bekövetkezése, amelyért a felelősség ország-világ előtt az ellenzéknek obstruáló részét terheli. Ily körülmények közt a szabadelvűpárt vezetősége nem látott okot arra, hogy a párt külön manifesztációban nyilvánítsa elhatározását, különösen mivel Sedll Kálmán miniszterelnök legközelebb fel fog szólalni a képviselőházban, hogy ez egyedül illetékes fórum előtt tájékozottságát közvéleményt a helyzetéről.

Az ipartörvény módosítása. Mukics Simon képviselő a képviselőház indítványkönyvébe indítványt jegyzett be az 1884: XVII. t.-cikk módosítása tárgyában. Az indítványozó törvényjavaslata így hangzik:

Törvényjavaslat az 1884: XVII. t.-c. módosításáról.
1. §. Az 1884: évi XVII. t.-c. 7. és 8. §-a összes rendelkezésével hatályon kívül helyeztetik. 2. §. A képvisítéshez kötött iparág sem üzelevezető, sem bérli által nem gyakorolható. 3. §. Képésítéshez kötött iparág termékei iparokneinek nagyban és kicsinyben való elárusítása vagy egyévként forgalomba hozása, a nyilvános bírói árverés esetét kivéve, másnak, mint képvisítéshez kötött iparosnak, hozzátartozóinak, alkalmazottainak vagy megbízottjának meg nem engedtetik. 4. §. A 2. és 3. §-okban foglalt rendelkezések megsértése kihágás képez és 100 koronájig terjedő büntetéssel büntetendő. 5. §. A jelen törvény végrehajtásával a kereskedelmi miniszterbízott meg.

Az obstrukció ellen. Sopronból táviratozzák: A vármegye állandó választásán gróf Széchenyi Emil főispán elnöklésével tartott ülésen elítélte az obstrukciót, az indítványt dr. Borsody Géza és társai írásban megokolva adták be. Lényege az, hogy a megye kö-

zönsége írjon fel a képviselőházhoz, kérve a normális tárgyalási rend helyreállítását és a kisebbség erőszakos eljárásának megszüntetését. Borsody szóval is megokolta indítványát és pártolta azt a néppárti Steiner Adolf plébános is. Végül gróf Csirák Béla főudvarnagy monodt szép beszédet az ezeréves magyar alkotmány védelméről, az ellenzék eljárását élesen elítélve. Beszédének hatása alatt az állandó választmány az indítványt 16 szóval négy ellen elfogadta.

Törvényjavaslat a Himnuszról. Rátkay László a Himnusz kérdésének törvény útján való rendezése címén indítványt terjeszt holnap a képviselőház elé s egyuttal benyújtja az erre vonatkozó törvényjavaslatot. Rátkay törvényjavaslata így hangzik:

Törvényjavaslat az egységes magyar nemzeti Himnuszról.

1. §. Kölcsey Ferenc Himnusza egységes magyar nemzeti himnusszá avatatik.

2. §. Ezen törvényjavaslat 1903. augusztus 20-án lép életbe s végrehajtásával a magyar királyi kormány bizatik meg.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnap folytatta Ságdy Gyula elnöklete alatt a polgári perrendtartás törvényjavaslatainak tárgyalását. A bizottság a bírói határozatokról szóló XV. fejezettel vagyis a 391-től 487-ig terjedő szakaszokkal végzett.

A magyar-horvát pénzügyi leszámolás. A képviselőház zárszámvizsgáló bizottsága ma délután 6 órakor Schmidt József elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: Grünzenstein államtitkár, Dárday Sándor számszéki alelnök, Szukovithy számszéki tanácsos és Papp Elek osztálytanácsos. Mindenkelőtül tárgyalásukalá vették a Magyarország és Horvát-Szlavonország között az 1900. évre esközött leszámolásra vonatkozó állami számszéki jelentést. A jelentés előadója Molnár József volt. Szúlv Géza a jelentés kapcsán bírálat tárgyává tette a horvát viszonyokat, kiigazította egyuttal, hogy a kormány részéről senki sem jelent meg és ennek folytán a tárgyalás felfüggesztését indítványozza. Popovics Vazul István tiltakozik az ellen, hogy Horvát-Szlavonországnak Magyarországhoz való viszonyát gyerkőkök tüntetéséből ítélik meg. Horvát-Szlavonország legitím többsége érzelmeinek kitolyásaképpen és a törvények tiszteletbentartásával ragaszkodik Magyarországhoz, aminek élénk bizonyosága a horvát nemzeti-párt politikája és azé a nagy többsége, amely a párt mögött áll rendületlenül. Molnár József, Rónay János és Haydn Imre felszólalása után a bizottság a jelentést tudomásul vette, ugyszintén a számszék jelentését a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1902-iki zárszámadási év negyedik negyedében előiradit tulkiadásokról, előirányzat nélküli kiadásokról és hiteltruházásokról. Ehohez a jelentéshez hozzászóltak Szúlv Géza, Dárday Sándor, Grünzenstein Béla és Papp Elek.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12

Kiadóhivatal 54-39

KÜLFÖLD

Az állatvámok fölemelése. Az osztrák képviselőház vámbizottságának mai ülése előtt a bizottság agrár tagjai, kik a vámtarifa tárgyalása során bizonyos szabad szövetkezésben maradnak egymással, elhatározták, hogy az agráriusokat érdekli tételeknél vámelemelést fognak indítványozni. E határozat értelmében az ülés előjén Pousche azt indítványozta, hogy a vámtételeket ökrékrét 60 helyett 72, bikákért 30 helyett 45, tehenekért 30 helyett 45, borjakért 5 helyett 10 koronában állapítsák meg. Juhok és kecskéké vámtétele változatlan maradjon, bárányoké szintén. Malacok 10 kilóig 15, 10 kilótól 12-ig 20 (eddig 12), 120-on fölül 30 (eddig 22) konás tétellel vámolttassanak el. Valamennyi szavazattal Seitz képviselő szavazata ellenében elhatározták, hogy az indítványról való szavazást későbbi időre halasztják. A bizottság egyáltalában sem tervezi, hogy először a nem vitás tételekről szavaz, az összes vitás tételekről pedig később dönt majd együttesen. Ez az elhalasztás azonban, mint a bizottság tagjai hangoztatták, sem a tételek fölemelésének, sem leszállításának nem prejudikál, hanem azt jelenti, hogy a vitás tételeket megfontolás céljából időközben újból az előadók elé terjesztik.

A vámbizottság tagjainak hangulatából ítélve, a tarifatervezeten igen sok módosítást fognak

tenni. Mind az agrár, mind az ipari vámtételek közül sokat fognak fölemelni, míg a nyersanyag és félgártmányok tételei alig fognak változni. A vámtarifa — mint a N. Fr. Presse képviselői köréből értesül — annyira megváltozott formában fog a bizottságtól kikerülni, hogy a magyar kormányjal újabb tárgyalások fognak szükségessé válni. Képviselői körökben azt hiszik, hogy Magyarország az állatvámok megfelelő fölemelése fejében beleegyeznek bizonyos ipari vámok fölemelésébe.

Bécs, április 24.

A vámgügyi bizottság a vágó- és igásmarha tarifa-osztályánál folytatta a tárgyalást. Seitz a marha vámelemelését, esetleg a status quo fenntartását indítványozza. Pousche előadó felszólalása után Seitz indítványát elvetették és miután a 63-68. és 70. tételek felett a szavazást függőben hagyták, a többi tételeket elfogadták. A bizottság továbbá elfogadta báró Skrbenskinék azt a határozati javaslatát, hogy hívják fel a kormányt, hogy a kereskedelmi szerződések megkötésénél azokkal az államokkal szemben, melyeknek területére marhabevitelünk van, gondoskodják represszív intézkedésekről, abból a célból, hogy a marhabevitelre vonatkozó szerződéses jogainkat se ne korlátozzák, se önkényesen meg ne huistsák és vegzációkkal meg ne nehezítsék. A 9. tarifaosztályt (baromfi, halak stb.) rövid vitával letárgyalták és az összes tételeket elfogadták, csak a „nem élő halak“ tételét hagyták függőben Pousche előadó indítványára, akinek következő határozati javaslatát is elfogadták: Felhivatik a kormányt, hogy a bécsi városi tanácsnál tegye meg a szükséges lépéseket, hogy a ponty fogyasztási adójának mérséklését kieszközölje. Ezután a bizottság az állati termékek tarifaosztályát tárgyalta. Pousche előadó indítványozza a 78., 81., 82. és 86. tételre (baromfi tojás, viasz, szivacs, belek, hólgyagok) elfogadást és a többi tételek függőbenhagyását. A tárgyalást hétfőn folytatják.

Bécs, április 24.

A könyv-, mü- és zeneműkereskedők tegnapi gyűlésén ezt a határozati javaslatot fogadták el: A bécsi könyv-, mü- és zeneműkereskedők tizenhatodik testületi gyűlése sajnálja, hogy a kormány által a törvényhozó-testületre elé terjesztett autonóm vámtarifa-tervezet a kötött könyvekre is javasol vámot. A testület ebben az osztrák könyvkereskedelemnek súlyos megkörtözését látja s reméli, hogy az öszes érdekeit körök energikus eljárása meg fogja akadályozni, hogy ez a vámtörvényerőre jusson.

A francia kulturharc. Nimesben a ferencrendiek kiutasítása alkalmával történt tüntetések közben veredéks támadt a szabadságot éléti tömeg és a szocialisták közt és e közben tizenkét embert letartóztattak. Grenobleben ama hír következtében, hogy katonaság fog közbelépni a karthauziak elűzésére, a kolostor elött vagy kétezer földmives gyűlt össze és egész nap ott maradt. A csapatok azonban nem jelentek meg és a tömeg beérte azzal, hogy a szabadságot és a karthauziakat éllette. Este a legtöbben hazatértek, de háromszáz embert mintegy örségül hátrahagytak.

Páris, április 24.

Massé nievrei képviselő közölte Combes miniszterelnökkel, hogy a kamara egybegyűlése után interpellációt fog hozni intézni a Vatikánnal felmerült konfliktusról, a püspökök magatartásáról és az engedélyezési kérvények elutasításáról.

Varsailles, április 24.

Egy bíró ma délelött a kapucinusok kolostorába ment hogy a hivatalos peséteket odailleszse. Ötszáz ember, akik a kápolnában jelen voltak az istentiszteleten, körülvetve a bírót és kényszerítette, hogy a jalon át elmeneküljön.

Nanoy, április 24.

Turinaz püspök Combes miniszterelnökhöz intézett levélben étes kifejezésekben kijelenti, hogy erőszakossága őt meg nem lélemlíti és hogy tovább is oltalmazni fogja a kongregációkat. Turinaz javadalmainak felfüggesztése óta számos paptól és más személyektől pénzküldeményeket kap.

A Hüssener-ügy. Bóven ismertettük annak idején Hüssener német tengerészhadapród esetét, aki Hartmann tüzért, meri az itas ember neki állítólag nem szalutált, s mikor az őrszobába akarta vinni, megfuttott tőle, kardjával hátulról ledölte. Előrelátható volt, hogy ez az ügy a birodalomgyűlésen szóba fog kerülni. Ma szóba is került, s Tirpitz tengerészeti államtitkár teljesen kielégítő nyilatkozatot tett.

A birodalomgyűlés mai ülésén Stüssell előadja az esetet és azt mondja, hogy Hüssener nem önvédelemből cselekedett. A lakosságban az a vélemény van elterjedve, hogy az emberekbe belenevelik azt a felfogást, amelynek hatása alatt Hüssener cselekedett. Azt kérdik az emberek, hogy a más helyre szabadsá-

goltak miért nem hagyták hátra fegyvereiket az állomásukon.

Tripiti államtitkár az esetet az illetékes kieli bíróság jelentése alapján ismertei. A nyilvános tárgyalás rövidesen világosságot fog deríteni erre a szomorú esetre. A fegyvervisselésre vonatkozó szabályok módosítását illetőleg kitéjti, hogy minden lelebbvalónak joga van fegyvert használni, hogy parancsainak végzésükre vagy sürgős veszedelem esetében érvényt szerezzen. (Zaj balról.) Amennyire az esetet meg lehet ítélni, ebben az esetben egyenesen vétettek a fennálló szabályok ellen. A hadtengerészet a legmelyben sajnjára ezt az eset. Abban a megítélésben, amelylyel az eset tengerészkörökben találkozott, a legbiztosabb oltalom rejlik ily esetek ismétlődése ellen, amennyire ilyen oltalom emberileg lehetséges. Az államtitkár felvilágosításokat ad Hüssener magaviseletéről és kifejti, hogy ez az ittásokkal való elbánsásra vonatkozó kabinetrendelet ellenére eselekedett. Az államtitkár tiltakozik az eset általánosítása ellen. Több szónok megjegyzései után az interpelláció tárgyalását befejezték.

A kronstadti harc. Szinte hihetetlen hír érkezik Pétervárról. Kronstadtnban hétón véres összecsúszás volt a káspii ezred katonái és tengerészkatonák között. Az összecsúszásnak állítólag igen sok halottja és sebesülte van. Hír szerint kétezer katona állott egymással szemben a szétválasztásukra tüzoltókat is mozgósítottak. Még a tiszteknek sem sikerült a vereségeket szétválasztani s a harcban állítólag két tiszt meghalt. Makarov admirális, Kronstadt parancsnoka szintén megsebesült a harcban.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, április 24.

Ha a nacionalista sajtó félelméből következtetni lehet, akkor a francia hadügyminisztériumban *administratív* vizsgálat folyik a Dreyfus-ügyben. *A Matin* tudni véli, hogy a kormány legkorábban egy hét múlva fog arról tanácskozhatni, vajjon teljesítheti-e Dreyfusnak az a kérését, hogy vizsgálatot indítsanak. A kormány minden valószínűség szerint nem fogja a kérést teljesíteni. Így látszik, az a nézete, hogy Dreyfus, ha valamely új tényt talált, mely alkalmas az 1899-ben hozott ítélet megsemmisítésére és a per revíziójára, ezt a törvényt által előirt uton, az igazságügyminisztérium elé kell terjesztenie és nem a hadügyminiszter elé, aki erre nézve nem illetékes. Ezzel a felfogással teljesen megegyezik a képviselőház határozata is, mely szerint a Dreyfus-ügy nem fog elvonatni a bírósági hatáskörből.

Jaurès roppantul bizik. Szerinte a Dreyfus-pör revíziója kikerülhetetlen s legujabb cikkében így kiált föl: „Nemsokára út a törvényes igazság útja, a hazugság már végsőt vonaglik.“ Jaurès felhívja Stoffel ezredet, hogy ne vonja ki magát a tanúságtétel és a felelősség alól, hanem tegye közzé az állítólagos német császári jegyzetekkel ellátott borderót, melyet annyi embernek megmutatott s melyből kétségteletlenül megtartott magának egy fényképmásolatot. Ekkor majd kiderül, hogy ki követte el a hamisítást. *A Gaulois* felszólítja Dreyfus hitsorsosait, hogy kimélik meg az országot a Dreyfus-ügy feltámasztásával, mely mérhetetlen károkat okozhat. Persze most, mikor nem arról van szó, hogy Dreyfus bűnössége mindenáron bizonyítottassék, hanem arról, hogy az igazság végleg kiderüljön, akkor megbecsüljük a zsidókat. Az igazság kiderítése legfőképpen a klerikálisoknak és a nacionalistáknak fog „mérhetlen károkat okozni“, de ezek az urak még nem az ország.

Stoffel ezredes most a lótanu arra nézve, hogy létezik-e s hogy mint használták föl a véztes hamisított borderót. A revízió megkezdése óta Stoffel mindenütt ezzel hozakodott elő, mint megdöntötlen bizonyítékkal Dreyfus bűnössége mellett. Az ezredes az utóbbi években annyit beszélt a borderóról, hogy igazán csodálkozni lehetett a hallgatagságán. Ennek azonban nemsokára vége lesz, majd ha az ezredes urat hivatalosan is megkérdezik az iránt, hogy hát mit is tud a borderóról.

A Louvre egyik öre érdekes beszélgetést közöl a *Temps*ben, melyet Stoffellel folytatott, akit még a császárság korából ismer.

„Egy este a Boulevard des Capucinesen találkoztam vele — írja a konzervátor. A Dreyfus-ügyről beszélgettünk s kétségeimet fejeztem ki Dreyfus bűnösségében. Stoffel, hogy engem meggyőzzön, valami 28 tisztet sorolt fel.

— Ha mindjárt ötvenet sorol is fel, — mondtam — még sem vagyok meggyőzve.

Az ezredes felháborodva mondá:

— Ha ez önnek nem elég, akkor más bizonyítékokat is szolgálhatok. Vannak a német császáriól levelek, melyeket párisi nagykövethoz intézti s melyekben a Dreyfus név világosan ki van írva. Ezeket a leveleket magam is láttam. *Coffe* tábornok mutatta meg nekem.

Pár nap múlva olvasom, hogy Stoffel mások előtt is nyilatkozott s *Schneegans* tábornokra hivatko-

zott. Az volt a meggyőződés, hogy Stoffel nagyon szereti bizonyos tényeknek a fontosságát túlozni s az ő összekötéseivel kérkedni.“

A *Temps* emlékeztet arra, hogy Schneegans tábornok már 1899-ben kijelentette, miszerint Stoffel neki is beszélt a császárolevelekről, de ő mindjárt valószínűtlennek tartotta, hogy a császár ily leveleket írogat s ily módon érintkezik egy nagykövettel. Schneegans még ezt is mondta:

— Nem mondom, hogy lehetetlen, de a most uralkodó szokás szerint ha Dreyfusról információkat akart volna, akkor hadügyminiszterét hívhatta volna s ezt bizta volna meg azzal, hogy a külügyminiszter utján a párisi katonai attasé által okmányokat kérjen.

A balkáni forrongás.

Budapest, április 24.

Az a hír, hogy az 1887-iki angol-olasz Adriamegyezőség a napokban megváltoztatják, Londonban nem talál hitelt. Különösen pedig azt a jelentést tartják apokrifnak, hogy Olaszországnak bizonyos föltételek alatt megengedik a *Durazóban* és *Valonában* való intervenciót, s teljesen kizárt dolog, hogy Anglia Ausztria-Magyarországra hátrányos lépést akarna tenni. Igaz, hogy a lord Salisbury által elhanyagolt angol-olasz viszonyt szívélyesebbé szeretnék tenni, de ez nem fog történni kompromittáló megegyezések által. Anglia a Keletet illetőleg ezentul is meg fogja őrizni tartózkodó álláspontját s erről az alapról — londoni hírek szerint — annál kevésbé hajlandó letérni, mert egy angol államférfi sem kételkedik abban, hogy az osztrák-magyar-orosz megegyezés feltételül előnyös.

Ami Angliának vagy az angol politikusoknak a balkáni forradalmi mozgalmakba való állítólagos beavatkozását illeti, erre nézve hivatalos londoni forrásból a következőket írják: Ot-hat-évvél ezelőtt *törökellenes politikusokból egy csoport alakult*, mely célul tűzte ki Macedónia főszbadi-tása érdekében működni s e célra pénzt teremteni elő. Ez a csoport egész sereg ügynököket küldött Macedóniába, de ezek jelentéseinek beérkezése után elhatározták, hogy minden további lépéssel főtárogynak. A jelentések már akkor olyan-nak tüntették föl a macedon-mozgalmat, mely egyoldalú nemzeti érdekeknek szolgálatában áll, s kijelentették, hogy semmiféle kilitás sincs arra, hogy a különböző keresztény népek érdekei összeegyeztethetők legyenek. Azóta Anglia részéről a macedon-mozgalmat semmi aktív támogatásban nem részesült, annál kevésbé részesültek szer-vezet támogatásban a forradalmárok. Mikor ezelőtt egy évvel *Szaráfov* Boris Angliába ment, hogy pénzt, fegyvereket és diplomáciai segélyt kérjen, *föltétlenül elutasították* s *Szaráfov* duzzogva hagyta el Angliát. Később megjelent Londonban Mihajlovski tanár s kijelentette, hogy nem kell neki sem pénz, sem fegyver (mert mind a kettőből eleget gyűjtöttek), de igen is kell neki az, hogy megfelelő agitációval és sajtó-nyilatkozatokkal támogatassa őt az angol közvélemény. Ezt is megtagadták, még pedig írásban. *Angliában jelenleg nincs politikus, annál kevésbé politikai csoport, mely a macedon-mozgalmat szemben másképpen, mint elutasítólag viselkedné.*

A *koszovói vilájet* albán részében jelenleg már hatvan zászlóalj török katonaság van. A csapatok parancsnoka *Omas Rudi* basa tábornagy s az előnyomulás néhány nap múlva megkezdődik. Az összes városokat erős katonai őrséggel zárják körül. A lázadó albánok vezéreit elfogják és Ázsiába küldik.

Ipekben az albánok még mindig körülzárva tartják ugyan az *ulema-bizottságot*, de ez állandó távirati összeköttetésben van a Jildizzel. A *Calice* és *Szinovjev* nagykövetelek által legutóbb tett lépéseket angol és francia részről is támogatják. Bizalmas jelentések szerint a macedon-bizottságok *merényleteket terveznek* a *nekik* nem *tetsző konzuli hivatalnokok* ellen, állítólag különösen az oroszok ellen. A porta megtette a megfelelő intézkedéseket. Az exarkátushoz érkezett jelentések szerint az ilavezászlóalj, amelyet Curcioino községbe (serresi szandák) helyeztek el, mivel ott az adzsedót és az őt kísérő osendört a lakosság megölte, Curicinóban és a környékbeli falvakban, miközben a bizottság tagjai után kutatót, nagy kibágásokkal követte el. A falusi lakosság a hegyekbe menekült, de sikerült legnagyobb részüket hazatérésre birni.

A milánói *Corriere Prineti* visszalépéséről cikkezvén, Olaszország kilitásait fejtegeti a Balkán-kérdésben. „Miatán Olaszország az osztrák-magyar-orosz egyezségből ki van zárva, *Olaszország csak reméllettel gondolhat arra, a lehetőségre, hogy Ausztria-Magyarország végre Szalonikéig fog előnyomulni.* Olaszország levantei érdekeinek a

halálós döfést adná az meg, ha Ausztria-Magyarország megvetné a lábát Albániában.“

Cettinje, április 24.

Hír szerint két zászlóalj Skutariból Prisrendbe indul és a konzulok megátadásiól tartva, Kostantinápolyban követelték, hogy az új kormányzó kinevezését siettessek és a zászlóaljakat lehetőleg hagyják meg Skutariban.

HIREK

A szív.

Az ész fagyasztó hidege dermedezett abban a teremben, ahol a brémai alkohol-ellenes kongresszus tartotta tanácskozásait. Böles fejtegetések, higgadt értekezések, megfontolandó tanácsok hangzottak el a tudós professzorok ajkáról.

És teljesen vigasztalan, sivár emléket hagyott volna maga után a meghasonlással végződött kongresszus, ha az ész méltóságos, de hideg akkordjaiba bele nem csendült volna hirtelen a szívnek hangja is.

Fryhlich bécsi orvos ajkáról hangzott el a szó. Ő volt az egyetlen, ki nemcsak az ész szemüvegén vizsgálta az alkoholizmus kérdését, kinek szívét is megszólaltatta az iszákosság rettenetes csapása. Nemcsak a sárban fetrengők rutságát látta, hanem a szenvedéseknél azt a rettenetes poklát is, mely az elzüllöttnek száját ebbe a fertőbe juttatta. Azokat a sötét rémeket, melyek a nyomor rabjait suhogó korbáccsal hajszoják a romlásba, a kétségbeesésbe! Nemcsak az areok pythüd színét vette észre az alkohol szerencsétlen áldozatán, hanem olvasott azokban a mély ráncokban, melyek sötét soroként húzódnak végig a nyomorultak homlokán. Olvasa a rettenetes történeteket, melyek megszügyenítik az emberi fantázia találékonyosságát.

Es remegő hangon kiáltotta oda a hideg urak gyülekezetének: szeressék az embert! Ne őket, az áldozatokat, idézzük magunk elé, hanem azokat a rémeket, melyek őket kergetik... Ne az iszákosság ellen szálljunk sikra fegyvereinkkel, hanem forrása: a nyomor ellen! A nyomor ellen, melynek félelmetes sötétjébe csábítóan villog belé a mámor-nak kísértése... A mámor, mely virágokat szór, a mámor, mely fény sugarakat lövell a lélek nyomasztó árnyai közé. Hogy ezek a virágok mérgesek, hogy ezek a sugarak ölnék... mit törődik azzal a nyomorult, kire elviselhetetlen sulylyal nehezedik rá az élet!

Valami fény, valami derű kell a szerencsétleneknek mindenáron, ha ez a fény, ha ez a derű a test és a lélek pusztulásával is jár!

Kergetik az illúziót, bár hajszoalása közben sárba és szennybe merülnek el végleg!

Nincs iszákosság, nincs bűn, csak nyomor van, a nyomor a fa, melyen az előbbiek mérges gyümölcsei teremnek.

Neki hát a fának!

Igy zengett bele az okoskodások lelketlen kórusába a szívnek meleg melódiája...

A ma számára hatástalanul, de a holnap talán már megmozdul hangjaira.

És az lesz a tudomány igaz diadala, mikor a szeretet lélesen legfőbb fegyvere.

Es ez az idő nincs talán már olyan messze, mint ahogy a csüggedtek vélik.

A szeretet szelid kopogtatására a tudomány mind több és több ajtója tárul fel. Megjelent áldott mosolyával a német pszichiaterek két nappal ezelőtt tartott jénai kongresszusán is... Ott a kényszerzubbonynak izenték meg a harcot. Azokat a módszereket fejtegették, melyek elkerülhetővé teszik az erőszakos eszközök alkalmazását...

Az elmét gyógyító intézetek nem lesznek immáron az inkvizícióknak modern másai.

Komor belsejünkbe is behatol a szeretet, hogy derűt árasztson a szomorú collákba!

És hiába a rosszak erőlködése, hiába a gyűlöletnek mind nagyobb területeket bepar-

nyaló fűvöltése... a szív szelíd hangjai a maguk lassu módján keresztülhatolnak rajta és hangzani fognak a világok végeig.

r. a.

Budapest, április 24.

BUDAPESTI NAPLO. Április 30-ikán új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hírek. Frigyes schauburg-lippeai herceg és neje ma Bécsből visszautaztak Sopronba. — Jenő főherceg gyógyhasznátra Karisbadba érkezett.

Isabella főhercegnő látogatása. Isabella főhercegnő két leányával, Salm-Salm hercegnével és Mária Anna főhercegnővel ma délután látogatást tett Turv Gyula kiváló festőművészünk műtermében, hogy megtekintse féltoronyi kastélya kápolnája számára rendelt oltárképet. A főhercegnő nagy elismeréssel nyilatkozott az új felfogással koncipiált műről. Azután érdeklődéssel szemlélte a művész készülő nagyszabású vásznát, mely *Desseoffy* Sándor csanádi püspök megrendelésére készült s a magyarok velencei zarándoklatának hódolatát mutatja be Szent Gellért ereklyéinél.

Magyarok a pápánál. Rómából táviratozzák. A pápa *Belopotocky* tábori püspököt, *György és Hunyady* grófnókat és 70 magyar zarándokot fogadott.

Királyi kinttetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király dr. *Adám Géza*, dr. *Procopius Béla* és dr. *Ott János* kereskedelmiügyi miniszteri segédülőknek a vámtarifa előkészítő munkálataira tett kitűnő szolgálataik elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

A kalocsai érsek nevenapja. Csizsika György kalocsai érsek ma ülte meg hetvenhatedik nevenapját budavári palotájában. Ez alkalomból a központi papnevelő-intézet elöljárósága testületileg tisztelgett az agg egyházejedelemmel, *Krisztes Mihály* pápai kamarás, kormányzó vezetésével, aki üdvözlő beszédében megemlékezett az érsek ama páradán jóságáról, amelyre az intézetet és annak elöljáróságát mindenkor elhalmosza. Az érsek nagyon szívesen fogadta a küldöttséget s meghatva mondott köszönetet a szíves szerencsekívánatként, egyszersmind pedig megígérte, hogy az országos intézet ügyeit ezentúl is szíven fogja viselni. Az érseket egyébként a mai nap folyamán rendkívül sokan üdvözölték úgy az egyházi, mint a világi kitűnőségek közül.

Lueger a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király magánkhalhatóságban fogadta tegnap *Lueger* polgármestert, aki megköszönte, hogy a választást megérdemeltette a király.

Az özevgy cárné s egy részeg katonája. Kerülő utakon, Berlinen át érkezik Kopenhágából a hír, hogy ott tegnap az özevgy cárnét, amikor a dán királyval az utcán sétált, egy részeg katonája megtámadta és többször megütötte. A merénylőt, akit állítólag a királyt is inzultálta, a járőrkölk elfogták és átadták a rendőrségnek.

A honvédelmi miniszter unokájának balesete. Bécsből jelentik: báró *Gerlitzyné*, báró *Fejtúrvay Géza* leánya tegnap két gyermekével a cirkuszszelőljáról hazahajótól szállóbelei lakására és kocsija odacsapódott egy sarokkőhöz. Az ütközés olyan heves volt, hogy a kocsi leesett a bakról, a kocsi ablakai pedig összeestek. Az ügyesrepek súlyos sérülést ejtettek a báróné Editha nevű öt éves kis leányán, kinek sebeit a mentők kötötték be. Báró *Fejtúrvay Géza* a baleset hírére ma délután Bécsbe utazott.

Gallioja új helytartója. *Lemberg*ből jelentik, hogy gróf *Potocky* Andrásnak Gallicia helytartójává való kinevezése befejezett dolog. Gróf *Potocky* kinevezése után előterjesztést fog tenni a tartományi marsall kinevezéséről s erre az állásra valószínűleg gróf *Badeni* Szaniszlót fogja ajánlani.

A német trónörökös házassága. Egy berlini telegramm jelenti, hogy híre jár annak, hogy a német trónörökös nemsokára jegyet vált *Margit* angol hercegnővel, a connaughti herceg legidősebb leányával. A hercegnő anyja *Frigyes* király porosz herceg leánya.

Új templom és gimnázium. A budapesti ágostai evangélikus egyházközség a városligeti fasorban új templomot és gimnáziumot készült építtetni és ezért előleges építési tervekre pályázatot tartott. A pályatervet megbírálása megtörtént. A nyolc pályaterv közül az első díjat *Schodits* Lajos, a másodikat *Meinig* Arthur és a harmadikat *Schubert* Frigyes terve nyerte el. A pályatervet április 26-ától május 3-ig naponta délelőtt 9-12 és délután 3-5 között a deakéri gimnázium dísztermében a nagyközönség is megtekintheti.

Natalia királyné egy jótékony bazarán. *Natalia* királyné teljes visszavonultságban él Párisban. Azaz hogy csak élt, mert sok idő múltán ma azt a hírt olvassuk róla, hogy kilépett a visszavonultságból s tegnap részt vett egy mulatságban. Igaz, hogy a mulatság nagyon is szolid volt: bazar jótékony célra, de a nyilvánosság előtt folyt le s szenzációszámba ment az, hogy a belépő-jeggyel ahhoz a látványossághoz is hozzájut a látogató, hogy szemtől-szemben gyönyörködhetik egy királynében. A bazárt a Notre-Dame de Plaisance külváros szegényei javára egy amerikai milliárdos asszony, *Müller-Gouldné* rendezte s *Natalia* királyné volt benne az attrakció. A királynét megjelenésekor *Chattel* abbé üdvözölte, azután egy grófné gyönyörű bokráját adott át neki. Azután a számára fenntartott sátorba vezették, bemutaták neki a vásárrban résztvevő hölgyeket, mire a királyné elfoglalta helyét az áruasztal mögött s persze rengeteg csipkét, kézimunkát adott el — rengeteg áron.

Erdély Rákóczi-tünete. *Kolozsvár* város közgyűlése Fekete Nagy Béla tanácsos referálása alapján kimondta, hogy az ifjúsággal együtt fogja megülni a Rákóczi-ünnepet. Diszkygyűlést tart, erre meghívja az összes erdélyi törvényhatóságokat és feliratot intéz a diszkygyűlésből az országgyűléshez, hogy Rákóczi hamvait a nemzeti költségvetés szállításáza. A rendezőbizottság elnöke *Kun Béla* Kolozsvárról, kit az egyetemi polgárság választott meg. A diszkygyűlést gróf *Béldi Ákos* főispán, az E. M. K. E. elnöke nyitja meg s az ünnepi beszédet *Márki* Sándor bizottsági tag, egyetemi tanár tartja. Délután Rákóczi-bankett lesz, este a színházban Rákóczi-estély, melyen a kolozsvári író-, művész- és mágánvilág tagjain kívül szereplésre felkéri *Márkus* Emiliát, *Abrányi* Emilt, *Rákosi* Viktort, *Somló* Sándort, a törvényhatóságok közül az összes erdélyi képviselőket, a városokat és községeket, továbbá a magyar országgyűlés mindkét házát, a Budapesti Újságírók Egyesületét, a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségét s az összes magyar iskolákat.

A Campanile alapkövének letétele. Nemrégiben még arról írtunk, hogy kérdéses az, hogy vajjon egyáltalában újáépítik-e a Campanilet, ma meg az a hír érkezik Velencéből hogy holnap délután már illendő ünnepségek között le is teszik az új Campanile alapkövét. Az ünnepélyen a királyt a torinói gróf fogja képviselni. Az alapköve okmányt helyeznek el, amely pergamenből készült és melyre Velence címerén kívül a Savoyai-háznak, Santa patriárhának és *Filippo Grimani* velencei sindaocnak a címere van ráfestve. Az ünnepélyre mindössze 700 belépőjegyet adtak ki és elsősorban azok kaptak, akik 100 líránál nagyobb összeggel járultak az újáépítéshez. Az ünnepi beszédeket *Nasi* olasz és *Chaumié* francia kultuszminiszter, továbbá gróf *Grimani* fogják tartani.

Egy igazi újságró. *Londomból* jelentik, hogy ott nagy szegénységben halt meg *Edvard Vízetly* hírlapíró, aki valamikor a leghíresebb haditudósító volt. Az 56 éves korában elhalt férfinak érdekes és kalandos múltja van. Már mint fiatal hírlapíró a new-yorki *Times* szolgálatába szegődött haditudósítónak és a francia-német háború alkalmával több csatában vett részt. A bajorok mint kémét elfogták és hosszú ideig fogságban tartották. Mint a londoni *Daily News* tudósítója *Garibaldi*hoz csatlakozott és szintén több csatában vett részt. A békekötés után *Marseille*be ment s átölte a kommun legrémesebb napjait. Onnan ismét *Algírba* ment, ahol a kabylok lázadását segítette levern. Később a Keletre ment és egy cserkész lovasezredbe állt be katonának. Részt vett az erzerumi és karsi ütközetben. A görög felkelésben már mint a londoni *Standard* levelezője vett részt, ugyszintén az egyiptomi háborúban. A leghősiesebb és leghíresebb műve azonban az volt, amikor megtalálta *Stanley*t, aki *Emin* bassa felkeresésére indult. *Stanley* ugyanis *Gordon Bennet*, a *New-York Herald* tulajdonosa küldte ki *Emin* bassa felkeresésére Közép-Afrikába. Minthogy azonban *Stanley*ről sokáig nem érkezett hír, ugyancsak *Gordon Bennet* *Vízetly*tt küldte ki *Stanley* felkeresésére.

Leányöskötető főhadnagy. *Prágából* jelentik, hogy gróf *Apraxin*, a második dragonyosozred szabadságot állományu kapitánya följelentett tette báró *Grumeth-Travenfeld*, a 18-ik dragonyosozred főhadnagya ellen, hogy megsoktette a leányát. A főhadnagyt önnélfogva *Klattauban* elözetes letartóztatásba helyezték és mintbogy az apa szigoruan követele a főhadnagy megbüntetését, a főhadnagyt tegnap a pilzeni helyőrségi fogházba szállították át. A katonai büntetőtörvénykönyv szerint a soktötés öt évig terjedhető jogházzal büntethető.

Nagy tüvés. *Szurdokpüspöki* hevesmegei községben tegnap este 120 ház közül 80 legett. Az iskola, községháza és a templom megmaradt. Vizsgálatot indítottak a tűz keletkezésének tárgyában.

A Szegénygyermekekt Egyeslet ünnepe. Megható ünnepély folyt le ma délután a Fővárosi Szegénygyermekekt Egyeslet akadémiai intézetében. Alakulásának 24-ik évfordulóját ünnepelte a nemeseleü egyesület, rendkívül nagyszámú díszes közönség jelenlétében. Ott volt többek közt: báró *Daniel* Ernőné, *Pulszky* Ferencné, *Véssi* József, gróf *Teleki* Sándor, *Morzsnányi* Károly, *Jakabffy* Imre és *Szöcs* Pál országgyűlési képviselők, *Ruffy* Pál kormánybiztos és az az egyesület választmányja teljes számban. Dr. *Grösz* Sándor egyesületi elnök megnyitó beszéde után, amelyben fejtegette az egyeslet célját, alakulásának történetét és jövőbeli hivatását, *Véssi* József országgyűlési képviselő tartott nagyszabású poétikus ünnepi beszédet.

Az emberszeretetről tartott szöknoklatában megkapó formában fejtegette az emberszeretet evolúciójának történetét. Az első emberben még látjuk az egoizmus vonását, de már a keleti népek óskorában életmódja a bölcsesség kultusza, az öregek, a vénék tisztelete. A görög és római antik világban az erő kultusza érvényesül, amikor a férfierő dicsőítésében merül ki az emberszeretet. A középkorban letámad a szépség kultusza, különösen a női szépség az, amely hódolatra készíti a nagy szellemeket. A 18-ik században mindez egyetemes emberszereteté fejlődik, amely a francia forradalom alkotásaiban üli legszebb diadalát, míg a huszadik században a humanisztikus eszmék egy kisarjadása a gyermekszereket követeli és érvényesíti jogait. És itt önként felülül előtűnik az a mérhetlen távolság, amely elveket a spártaiaktól, akik felkeresték a beteg gyermekeket, hogy ledobják a Taygotos hegyéről a saskesélyük táplálékul — egészen *Jézus* *Krisztus*ig, aki először hirdette a gyermekszereket igéjél mondván: bocsássatok hozzáim a kisdereket. És mily óriási távolság a gyermekszereket az első hirdetésétől a legújabb korig, amely már maga keresi fel a beteg gyermekeket, mint a spártaiak, de nem azért, hogy megmentse tőlük a társadalmat, hanem azért, hogy a gyermekeket megmentve, hasznos és egészséges polgárokat neveljen belőlük a hazának. Majd az egyesület eme nemes törekvéseiről és hivatásáról beszélt a végül így fejezte be nagy hatást keltett szép beszédjét: Hatsuk meg az emberszeretet lobogóját és az egyesület zászlóját azok előtt is, akik ennek magvát hintették el, akik az egyesület megalapították és biztassák a jelen vezetőket és nemesleikű tagokat a további küzdelemre.

Nagy és mély hatása volt a lelkes éljenzéssel fogadott beszédnek, mire *Harasztj* Hermin, a Vígyszínház művésznője szavalt a *Váradj* Antalnak ez alkalomra írt szép költeményt: „Az anyátlanok”-at. — Végül az egyesületnek új nyári ruhájával öltözött 300 kis vendéce mutatta be játékait.

Az ünnepélyt az egyeslet évi rendes közgyűlése előzte meg, amelyen egyhangu lelkesedéssel báró *Daniel* Ernőné választották meg az egyeslet elnökné-jévé, alelnökké pedig dr. *Pekár* Gyula orsz. képviselőt. Az évi jelentés foglalkozik az elmúlt év nevezetesebb mozzanataival s fájdalommal emlékszik meg egyik alapítója s oszlopos tagja *Bekics* Gusztávné haláláról. Az évi mérleg 242.487 kor. vagyont mutat fel. Disztaggá választottak: *Szöll* Kálmán, *Sáley* Sándor, *Véssi* József és *Ruffy* Pál.

Posta a Margitszigeten. A Margitszigeten múlt évben is működött posta- és táviróhálózat. „Budapest-Margitsziget” elnevezéssel május hó 1-én a nyári évad tartamára újból megnyílik. A hivatal postaküldemények és táviratok felvételével foglalkozik, nemkülönben a postalakáréknézár közvetítő hivatalaként is működik. A Margitszigetre szülő pósti küldeményeket és táviratokat továbbra is a budapesti 23. sz. posta- és táviróhivatal fogja kézbesíteni.

A karthauziak ügye. *Párisból* jelentik, hogy *de Vallés* vizsgálóbíró tegnap kihallgatta a *Gaulois*, a *Libre Parole* és a *Figaro* három tudósítóját, valamint a *Figaro* lelelős szerkesztőjét a karthauziak ügyével kapcsolatos zsarolási ügyben. Mind a három fenntartotta a cikkében állított dolgokat, a nélkül azonban, hogy bizonyítékokkal szolgáltak volna. A vizsgálóbíró erre felmutatta nekik *Rey* karthauzi atyának levelét, melyben ez megcáfolja, hogy ő egyáltalában említést tett volna valakinek arról, hogy *Combes* Edgár, a miniszterelnök fia megkérte a karthauziak zsarolására. Ő csak célzásokat tett bizonyos obskurus, de nem a politikai körökhöz tartozó emberre, aki magánérédekből meg akarta őket zsarolni. *Papillaud*, az antiszemita és államellenes *Libre Parole* munkatársa önként jelentkezett a vizsgálóbírónál, hogy *Combes* Edgár javára vallomást tegyen. Elmondta, hogy *Combes* Edgárt tetőtől-talpig tisztességes embernek tartja és nem hiszi róla, hogy zsarolásra képes legyen. Végül megígérte, hogy bőséges bizonyítékokat fog hozni arra nézve, hogy az egész zsarolási affér nem egyéb koholmányal.

A Dunáról. A Duna és mellékfolyói a ma érkezett jelentések szerint már veszedelem nélkül valók. A Duna a fővárosnál tegnap óta 12 foknyi hőmérséklet mellett 272 cm. magasságra 2 centiméternyi áradás mellett. A mellékfolyók legnagyobb része apadó jellegűtől.

Megnyitott állomás. Az első cs. és kir. szabadtársulat Dunagőzhajózási-Társaság közli, hogy *Ráczmász* állomását ma az összforgalom részére megnyitotta.

— **A osanádi püspök a kivándorlásról.** Desseffy Sándor osanádi püspök körlevelét adott ki egyházmegyéje részére, amelyben a kivándorlás meggátolására buzdítja papjait s a kivándorlás ellen szóló híveikre. A hazafias szellemű pásztorlevél egyebek közt ezt mondja:

Valóságos kivándorlási láz fogja el a föld népet. A fu otthonhagyja öreg, törődött szüleit, a testvér testvérét, gyakran a hitves életétársát, a szülő nem gondol magzatjával, nem törődnek több azokkal, akikhez a vérség vagy a kegyeletű: elkönyvelvéllyel keservesen szerzett vagyonukát, kezébe veszi a vándorbotot és vakon nekiindul a nagyvilágnak, rábizza sorsát egy hontalan ágensre, akinek pedig nincs egyéb célja, mint hogy a szerencsétlen kivándorló verejtékéből, csontjaiból üzletet csináljon. Nem tagadom, — sok alapja van a panaszoknak, csekély a kereset, sok a közteher, tehát nehéz a megélés. Azonban eltekintve attól, hogy a megélésért a legnagyobb boldogság e világban, amelyet semmiféle munkabérről, jövedelemmel megvásárolni nem lehet, el ne higgyétek, Krisztusban kedves híveim, hogy odaát Amerikában rózsás ágyak várakoznak rátok. Ne hivatkozzatok azokra, akik előtte mentek Amerikába, akik jómódba jutottak, s akik ennél meg anyai pénzt küldtek az otthonmaradtaknak. Mert sokszorosan nagyobb azok száma, akik odaát a nyomoruság kenyerét eszik; mert a szokatlan és nehéz munka, a kenyeradó gazda könyörtelensége következtében ezren és ezren pusztultak el idő előtt. Lelekem nagy megnagybájtás tapasztalom, hogy az emult évben támadt azon vélemény, — amelyet én soha el nem hittem — mintha németajku híveim szívében megfogyatkozott volna a magyar hazához való szeretet, téves híreszteléseknek alapul s igaz belső csupán annyi volt, hogy idegenből jött bujtogatók akarták ugyan az őket másfél századon át öntelalozással tápláló anyja, a magyar nemzet testéről letépni, minden iparkodásuk azonban hazafias németajku híveim józan ellenállásán, hazaszereteten megtört. De ha most azt kell látanom, hogy lelketlen üzerek mézes szavaira könnyedén elhagyják ezt a gondviselés által bőven megadott magyar hazát, már-már azt kell hinnem, hogy az aldenüsch izgatók aknamunkája mégis valamelyes eredményt ért.

A lelkesek kisértéknek figyelemmel községeikben minden a kivándorlásra vonatkozó mozgalmat; névleg ha ily hitnéküli spekuláns ágensek jelennek meg népük körében, kik őket a kivándorlásra csábítják, erről haladéktalanul tegyenek jelentést az illetékes polgári hatóságoknak. Ne jelekedzenek meg továbbá azokról sem, akik községeikből már régebben Amerikába vándoroltak. Lépjének velük levelezésbe, törekedjenek bennük a szülőföldjük iránt tartozó szeretetet ábrantartani s őket lehetőleg arra bírni, hogy hazájukba visszatérjenek. Minden iparkodással végül azon legyen a papság, hogy a kivándorlás okainak megszüntetésében közreműködjék, főleg hogy a nyomoruság állapotokot segítsen és munkánépünk előtt új jövedelmi forrásokat nyisson.

— **A bécsi antisémíták mint részvényesek.** Bécsben ma rendkívüli közgyűlése volt az osztrák éjszaknyugati vasutnak és a bécsi antisémita község-tanácsosok ezuttal Purscht nevű társukat küldték a gyűlésre, hogy ott botrányt csináljon. Purscht e megbízatásnak meg is felelt. Természetesen keményen nekiment az elnököl Taussig alelnöknek, de a részvényeseknek is, azt mondva róluk egyebek közt, hogy alárendeltjei, statisztái Taussignak.

— Szemtelenség! Ki vele! — hangzott most minden oldalról és Taussig figyelmeztette az antisémítát, hogy viselje magát tisztességesen, különben megvonja tőle a szólás jogát.

— Nekem, ugymond teljesen mindegy, hogy milyen véleményvel van az ur rólam, de elnöki kötelességem tiltakozni az ellen, hogy a jelenlevőket sértégesse.

Purscht aztán kijelenti, hogy az igazgatóság intézkedései ellen nem volna kifogása, ha kisorsolnák a zsidó Taussig; ő excellenciájával. Tovább nem beszélhetett, mert újra kitört a láma és a sértő kiáltások egész özöne zudult Purscht felé, de ő csak hadonázott tovább és hivatkozott részvényesi jogaira.

— Tisztességesen szabad beszélnie — szól az elnök. — Itt az a megfizetéses éri, hogy tisztességes emberek közt lehet, feleljen meg tehát azoknak a követelményeknek, amelyek minden tisztességes embertől megkívánhatunk, ha tisztességes emberek társaságában van.

Purscht: Senkit sem sértettem meg. Ha én e szót „zsidó” sértésnek veszi... (Viharos közbeküldések: Maga veszi sértésnek, nem mi!)

Erre egy Stern nevű részvényes felállt és felkérte az elnököt, hogy „onnek az urnak” ne válasszon. Hissi, hogy a többi jelenlevők is ezen a véleményen van. Ha nem, hát elhagyja a termet.

Taussig ahogy magát kifejezte, nem követte el azt az izléstelenséget, hogy a részvényesek alárcsa alatt előhozakodott sértetésekre reagáljon. Az igazgatóság minden javaslatát elfogadta a közgyűlés, csak Purscht szavazott ellene, megjegyezvén:

— Minden ellen szavazok, amit az igazgatóság csinál.

Taussig: Csak csodálom, hogy akkor minék tartja meg a részvényeit.

A közgyűlés erre jót nevetett, Purscht pedig meglepődötten távozott, mert sikerült kis botrányt csinálnia.

— **Visszaélés a jótékonyssággal.** A rendőrség leleplezett egy csalószövetkezetet, amely hangzatos jelszavakkal pénzt esalt ki magánosoktól, papoktól, kereskedőktől és más vagyonosabb emberektől. A pénzt egy nem létező jótékony intézmény javára kérték. A magyar nők napközi otthona volt az intézmény neve, amelynek támogatására a Nyomor mentői címen kiadandó könyvre gyűjtöttek előfizetéseket. Perczel Gyula fővárosi ügyvéd felesége, Kiss Ilona volt a szövetkezet feje, akinek az akcióját támogatták Böhm Ármin és Garai Manó úgnökök. Perczel Gyuláné a következő levelet intézte a fővárosi világ tagjaiból:

Nagyságos uram! Soraim belső részében foglalt felhívás értelmében bátorítok megkérni, hogy a kitűzött szent cél megvalósítása érdekében az általam kiadandó műhöz autogramm kézírással és egy díszpéldány tetszés szerinti előfizetéssel enzem támogatni kegyeskedjék. Mély tisztelettel Perczel Gyuláné, Budapest február 24.

A levél belső oldala a következő nyomtatványt tartalmazta:

Meleg élt a napközi otthonokra szoruló szegény iskolás gyermekeknek! Kenyeret és meleg szobát az éhezőknek! Ehhez nyújtanak mentőkezet a magyar nők! Ehhez kérünk támogatást a magyar társadalomtól. Nyomor Mentői cím alatt fényes kiállítású művet bocsátunk közre. A magyar társadalom előkelősége, magyar irónok és művésznők járulnak hozzá a Nyomor Mentői című mű tartalmához. E mű tisztá jövedelméből fognak támogatást kapni a napközi otthonok. Akinek van egy karaj kenyere, juttasson abból egy falatot az éhező gyermekeknek.

Hazafias üdvözléssel

Perczel Gyuláné.

Alig akadott uriember, aki e hangulatos felhívásra ne küldött volna valamely pénzadományt. Perczelné könyvet vezetett a beérkezett pénzekről, amiből a rendőrség konstata, hogy február óta 1304 koronát kapott az ügyvédné. A sok előkelőség között Jássey Agost főherceg is 50 koronát küldött. Ha a beküldött levelekre válasz nem jött, akkor Perczel Gyuláné hugával Kiss Katióval járta sorra az uriebereket és addig nem ment el, amíg valamilyen pénzt nem kapott. Böhm Ármin és Garai Manó úgnökök pedig végigházzák a kereskedőket, nagyiparosokat, akiket valamennyit megcsaltak a jótékony-ság szent nevében. A rendőrség megállapította, hogy a jeles társaságnak eszében sem volt a diszművet kiadni. A napközi otthonok még nem is létesültek és senki megbízást nem adott nekik, hogy azok javára gyűjtsenek. A befolyt és kimutatott 1304 koronából mindössze 45 korona volt csak Perczelnének, a többi elköltöttek. A rendőrség mindhármuk ellen megindította a vizsgálatot.

— **Házasság.** Hammermüller Szidónia kisaszszonyt Szinódnán eljegyezte Schlesinger Gusztáv vihyei kereskedő.

— **Vanderbilt újra vőlegény.** Egy londoni jelentés újságolja, hogy Vanderbilt, az ismert milliárdos, akinek felesége a múlt évben egy automobilszerencsétlenség alkalmával meghalt, újra nősül. Menyasszonya miss Rutherford, született Herriman, egy elvált asszony. Minthogy a canterbury érsek ellensége az elváltak újra való házasságának, az esküvőt valószínűleg Párisban tartják meg.

— **Protestáns theologusok konferenciája.** A magyarországi protestáns theologusok április 20-án és 30-án Eperjesen, a kollégium dísztermében konferenciát tartanak. Április 29-én a theologus szövetség alapszabályainak kidolgozására kiküldött bizottság ülészik. Déután 5 1/2 órakor belmisszói vallásos estély; felolvass Harsányi Pál debreczeni theologus. 7 órakor alakuló-közgyűlés. Április 30-án reggel 8 órakor nyilvános istentisztelet az ágostai hitvallás evangélium templomban. A konferencia tárgyszorozata: Megnyitó dr. Szlavik Mátyas theologiai dékán, díszelőnök. Részletek Eperjes reformációjából. Előadó Deák János eperjesi theologus. A theologia s a természetudományok jelen állása. Előadó Agoston Sándor budapesti theologus. Mit kívánunk társadalmunk újabb szellemi irányzatai a protestáns lelkesítő? Előadó Kün Zoltán sárospataki theologus. Milyen legyen a theologiai hallgatóknak belmisszói tevékenysége? Előadó Káddár Géza kolozsvári theologus. A magyar protestáns theologusok szövetségének alapszabályai. A külföldi ösztöndíjak ügye (Halle). Előadó Németh Károly soproni theologus. Kónya Gábornak, a Közönség felelős szerkesztőjének beszámolója. Május 1-én kirándulás Bártfára és a zborói várra.

— **Szociális titkárok.** Sok amerikai üzlet érdekes újítást hozott be. A nagy áruházaknak a gazdái nincsenek abban a helyzetben, hogy ezekre is menő alkalmazottaiknak magánvizonyait tisztában legyenek, ugy hogy az alkalmazottai anyagi, szellemi és erkölcsi érdekeiknek a gondozására ugynevezett szociális titkári állásokat szerveztek. Ezek a titkárok tulajdonképpen számban nők, arra való tekintettel, hogy az áruházak alkalmazottainak a többsége is a női nemhez tartozik. A titkárnó megvédelmezi az alkalmazottakat az osztályfőnökök részéről esetleges sérel-

mek ellenében és minden tekintetben tanácsokkal látja el.

— **Lujza hercegnő.** Lindából táviratozzák: A közelben levő toszkánai villában tegnap éleik sürgős-forgás volt. Idegen urak jelentek meg, akiket senki sem ismert. Valószínű, hogy közöttük volt Lachenal, Lujza hercegnő ügyvédje is. Este két asszony is érkezett Lindából, akik közül az egyik állítólag egy drezdai szülész nő.

— **Dr. Kohn és „Rectus.”** A Rectus-ügy bulái mai nem egyhamar fognak elismülni. Kremsierben egy hét óta nagy az izgatottság dr. Kohn érsek eljárása miatt. Naponként nagy csoportok gyűlekeznek azelőtt az épület előtt, ahol P. Ocsasiet fogva tartották, s izgatottan tárgyalják az érsek eljárását. A polgármester kiadta az utasítást, hogy az érseki palotát őrizet alatt tartsa. Tegnap vagy hatszáz ember gyűlt össze és ezt kiáltotta:

— Üdv Rectusnak! Éljen az ártatlanul elillett Rectus! Pereat Kohn! El vele!

A körülbelül ezerre szaporodott tömeg ellen aztán kivonult az őrség. Később még egybeverődött egy kis csoport, amely egy ablakot bezuett. Hétfőn népgyűlés lesz Kohn ellen. Olmützből jelentik, hogy az a széltében elterjedt hír, hogy Hofer páter át lépett az ó-katholikus hitre, valótlannak bizonyult. Hofer páter tegnap visszament Morva-Osztrauból zabzrhei plébániájára s ott újra megkezdte lekipásztori működését, miután a lakosság roppant lelkesedéssel fogadta. Az eset előzményeiről a következőket jelentik: Kedden este híre terjedt Morva-Osztrauban, hogy három papi főúru van utban Olmützből Zabzreh-be azzal a megbízással, hogy Kremsierbe a papi börtönből vigyék Hoferet. Ez a hír óriási izgatottságot keltett Osztrauban. Egy tizenegy tagból álló társaság, amelynek tagjai ügyvédkekből és Hofer másféle barátjaiból teltek ki, nyomban Zabzrehbe hajtottak, hogy Hofer letartóztatását, ha kell, erőszak árán is megakadályozzák. Hofer, hogy a börtönt elkerülje, Osztrauba menekült barátaihoz. A háromtagú papi küldöttség csakugyan megérkezett Olmützből Osztrauba, csak hogy itt arról értesült, hogy Hofer nincsen már Zabzrehben. A kiküldöttek erre visszatértek Olmützbe. Osztrauban Hofer sokáig tanácskozott Spioka páterrel, a ki elvállalta ügyének Kohn hercegrek előtt való képviselését. Spioka páter másnap már kihallgatásra jelentkezett a főpapnál s a kihallgatás eredményeképpen közölte védencével, hogy dr. Kohn nem szándékozik ellene erőszakosan eljárni, mire Hofer haladéktalanul visszautazott Zabzrehbe. Ami az ó-katholikus hitre való áttérését illeti, arra nézve kijelentette, hogy akármilyen történjék is, megmarad katolikus papnak. Hofer páter különben tanító volt valamikor s papi szeminiáriumba csupán Kohn érsek biztatására lépett be. Zabzrehben nagyon szerény és visszavonult életet élt s a lakosság rajong érte.

Hofer páter ma egy máhrisch-ostraui cseh lapban nyilatkozatot tett közzé, amelyben hosszasan leírja, hogy milyen körülmények közt jelentette őt fel Kohn herceg-érseknél, s közli a herceg-érseknek írásban megküldött vallomását. Egy második nyilatkozatban megcáfolja Hofer páter azt a hírt, mintha kitért volna. Máhrisch-Osztrauban nagy tüntető körmenet készült Hofer páter mellett, de elmaradt, mert az ottani plébános — mint Máhrisch-Osztrauból táviratozzák — értesítést kapott Olmützből a herceg-érsektől, hogy Hofer páter ellen ezidőszertint még vizsgálat sincs folyamatban.

Brünnből táviratozza tudósítók, hogy az egyházi bíróság ma mondott ítéletet Dostal páter felett, aki mint cseh lapszerkesztő magára vonta Cohn hercegrek haragját. Az ítélet értelmében Dostal páternek három hónapra belül el kell hagynia az olmützi egyházat. Dostal tiltakozott az ítélet ellen.

— **Nemzetközi sakkverseny Bécsben.** A Wiener Schach Club két elnök-mecenása: báró Rothschild Albert és Trebitsch gyáros 8000 koronát ajánlottak fel egy nemzetközi teoretikus mesterverseny céljaira, kikötvén azonban, hogy az:

1. e2—e4 e7—e5
2. f2—f4 e5×f4

kezdőlépek minden játszámánál kötelezők. A cseljártékok ugyanis a mestertornások egészen el vannak hanyagolva és Charousek óta, aki e megnyitást előszeretettel és nagy sikerrel alkalmazta, alig akad mester, aki arra tornapártiban vállalkoznék, holott az e megnyitású játszám mindenkor élénke és a kombinációkra tág teret nyújtanak. A versenyre a következő mesterek hivatalosak: dr. Tarrasch, Maróczy, Pillsbury, Schlechter, Teichmann, Marco Wolf, Mieses, Csigorin, Janovszki, Marshall Fährndrich és Gunsberg. Tarrasch azonban akadályozva van az előjelvetelben és így tizenkét mester veszi majd fel az érdekes küzdelmet. A torna kétfoldos lesz, vagyis mindenki mindenkivel két játszámát vált, az egyikben mint a világos és a másikban mint a sötét

figurák vezetője. A klub a díjak összegét valószínűleg 10.000 koronára fogja kiegészíteni. Az érdekes torna már április közepe táján fog megkezdődni.

— **Az Országos Képtár grafikai kiállítása.** Az Országos Képtár most rendezte a tízedik grafikai kiállítást. E kiállításon kizárólag modern — színes és fekete — különböző technikában készült lapok szerepelnek. A mintegy 200 lapot tartalmazó kiállítás az Országos Képtár ismert helyiségében (Akadémia-palota II. emelet, balra) van elhelyezve és a sajtó képviselőinek e hó 23-án, a nagyközönségnek pedig 29-én nyitják meg.

— **Szerelmi dráma.** Ma este ismét szerelmi dráma játszódott le a fővárosban. Egy facér kereskedőlegény agyonlőtte a kedvesét, egy postásitznek elváltan élő feleségét s aztán önmaga ellen fordította a fegyvert. Mindkét golyó jól talált s úgy az asszony, mint a fiatalember azonnal meghalt. *Szauald Rezső*, horvátországi, köröszi születésű 21 éves kereskedő-servátos dráma hőse; áldozata pedig *Menyhárt József*né született *Köllök Anna* eszéki születésű 20 éves asszony. Menyhártné férje Eszéken postásitz. A fiatalasszony az ősszel elhagyta urát s a fővárosba költözött, ahol *Szauald Rezső* szüleinek a *Dávid-utca* 10. számú ház első emeletén lévő lakásukban bérelt ki egy hónapos szobát. A fiatal, intelligens asszonyka francia órák adásával tartotta 'enn magát s itt ismerkedett meg *Szauald Rezső*vel, aki halálisan 'beleszeretett a fiatalasszonyba. A fiatalember egyre kapocsiálta *Menyhárt*né, hogy válják el az uratól s legyen az ő felesége, de az asszony erről hallani sem akart. *Menyhárt*, a férj gyakrabban írt az asszonynak s kérte, hogy térjen vissza hozzá s a fiatalasszony hajlandó is lett volna erre; csupán azt kívánta a férjétől, hogy helyezze át magát Eszékről valamely más városba, mert Eszékre sehogyan sem akart visszamenni. *Menyhárt* be is adta már áthelyezési kérvényét s a fiatalasszony már azon a ponton állott, hogy visszamegy a családjához. Ezt a dolgot megtudta *Szauald Rezső* és egyre könyörgött *Menyhárt*nének, hogy ne térjen vissza az urához. *Menyhárt* — úgy látszik — ma megmondta *Szauald Rezső*nek, hogy ne reméljen, s ez a kijelentés nagyon elkésztette a fiatalembert. *Menyhárt* ma délután elment hazulról, míg *Szauald Rezső* az egész délutánt otthon töltötte. Izgatottan kérdezősködött minduntalan, hogy nem jött-e még haza *Menyhárt*né. Nyolc óra után egyszer csak összecsókolta az apját és édesanyját, s elietelt a lakásból. Azonban a házból nem távozott el. Lesbe állt a lépcsőházban s várta a fiatalasszonyt. Félkilenc tájban érkezett haza *Menyhárt*né. Alig ért be a lépcsőházba, *Szauald Rezső* elkapta revolverét és készlerásította az asszonyra; a harmadik golyót pedig a saját szívébe lölte. Az egyik golyó a falba furdott, a másik azonban bal halántékán érte az asszonyt, aki hangos sikoltással összerogyott. A mentők elhívták a szerelmi dráma színhelyére, azonban dolguk már alig akadt. *Szauald Rezső* nyomban megölte a golyó. A fiatalasszony még élt, mikor a mentők megérkeztek, azonban pár perc múlva meghalt. A fiatalember — úgy látszik — előre készült a merényletre, mert több levelet találtak nála, amelyekben szüleitől és ismerőseitől búcsúzik. A rendőrség a két holttestet kivitette a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Értelmiségi cenzus.** *Löcséröl* táviratozák: Szepesvármegye törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésen egyhangú lelkesedéssel elfogadta dr. *Ritó* indítványát, hogy a kormányhoz és a képviselőházhoz felirat intézessék az iránt, hogy a választói jogra nézve magyar értelmiségi cenzus állapíttassék meg. Az indítvány értelmében csak az lehet választó, ki magyarul írni olvasni és számolni tud. A keresztülvittele vonatkozólag a közgyűlés azt határozta, hogy a szertelt jogok épségben tartásával a törvény 25—30 év alatt lépjen életbe.

— **Meglopott főkonsul.** A bécsi német főkonsulnak, báró *Liedbigner*nek lakásán ma betörők garázdálkodtak és a többek közt ellopokt 10 antik aranyórát és két angol utazási órát, amelyeknek értéke meghaladja a 4000 koronát. A vakmerő tolvajok ott felejtettek több betörőszerszámot.

— **Bendöri hírek.** A rendőrség letartóztatta *Pavlovics* Milán huszonhárom éves hentessegédét, *Korabel* István tizennyolc éves napszámost és *Hörönyödi* Lajos harminckét éves viceházmestert, kiket különböző helyeken kisebb betörésben értek. — Hirtelen meghalt tegnap a Margit-körút 22. számú házában *Gál* Ferencné, született *Feragó* Julia harminchárom éves tizedik napszámosné, aki Muzsláról jött fővárosi ronkánhoz látogatónak. — Tegnap a Dugonics-utca 22. számú házában *Frank* Gyula tizennyolc éves *Győző* fia vacsorázás közben egy szem töpörtyűtől megfulladt.

(x) **Egger-féle mellapasztillák** gyorsan és biztosan hatnak köhögésnél, rekedtségnél, elnyákosodásnál. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában. Doboz 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér. Fő- és

szétküldési raktár: Nádor-gyógytár, Budapest, Váci-körút 17.

(x) **Bájos** lesz a női arca a Budai dr.-féle „Gyöngyvirág-kréme” használata által.

A Szent István-dom.

Budapest, április 24.

Budapestnek a Mátyás-templom kivül a Szent-István bazilika az egyetlen igazán monumentális székesegyháza, helyesebben mondva a Szent István-dom, mert a templom, eltekintve magasztos rendeltetésétől, újabb építészeti alkáljánál fogva már nem bazilika. Egy esomó szép mellől építettek bele, de aztán meg is építették igazán méltóságosra, szépre. A külső építkezés tökéletesen készen van, most már csak a berendezés van hátra. Erre még körülbelül félmillió koronára van szükség. Egyelőre, mert nem igen hiszik, hogy elég lenne ez a summa ahhoz, hogy ehhez a hatalmas építkezéshez méltóan rendezzék be a templomot. Ezt a pénzt a fővárosnak kell előteremteni. S *kell*, mert az csakugyan neveléses lenne, ha most kezdenék el a takarékoskodást, amikor már éppen csak a templom stilszerű berendezéséről van szó. Mindazonáltal, hogy a törvényhatóság tagjai tudják legalább azt, hogy miről van szó, amikor megszavazzák a félmilliót, a főpolgármester ma meghívta a templom megtekintésére a bizottság tagjait. Körülbelül nyolcvanarok részt vett a bemutatón s a látogatókat meglepte a székesegyház művészi összhangban tartott s komoly, de mégis változatos berendezése. Néhányan fölmentek a már tökéletesen kész kupola erkélyére is, amelyre az utca színéről négyezerötven lépéső kanyarog föl. Onnan felülről gyönyörű kilátás nyílik az egész fővárosra körös-körül. — A városatyák úgy tervezik a még szükséges summa megszavazását, hogy háromszáztízezer koronát költsenek a templom építésére, a jövő évi költségvetésbe illesztik bele, a még szükséges summáról pedig aztán gondoskodnak.

Hogy a templomot építik, annak már éppen ötvennégy esztendeje. A tervezője s *Ybl* Miklós, aki a hibás munkát megkorrigálta s akinek tulajdonítható az, hogy a templom igazán nagyarányú, impozáns épület — meghalt már. Ma már *Kaiser* József műépítő a munka vezetője.

Előbb *Hild* tervei szerint építették a székesegyházat és pedig 1850-ben. Az építés 1868-ra annyira jutott, hogy a nagy kupolát ráállíthatták a négy tartó pillérre. 1868. február 22-én a kupola bedől. A négy főpillér puha anyagát szétmorzsolta az óriási teher s a mai szöszéket tartó oszlop már február elején repedezni kezdett. A jelzett napon déltájban erősen hullott a faizart, a munkát hirtelen beszüntették, mindenki távozott az építés helyéről s délután megtörtént a katasztrófa, az egész közép része a templomnak romba dől. Hosszu ideig tartott, míg a rombadólt templom építéséhez újra hozzáfogtak *Ybl* Miklós vezetése alatt, akit halála után *Kaiser* József műépítészt váltott fel a művezetéséigben.

A katasztrófa után *Ybl* teljesen új tervek s más beosztás szerint kezdte meg a templom építését. A laza falazatokat lebontották, a kupolának beton-alapzatot akadtak s arra állították a pillértartókat. A keresztalakú belső részt a kupola két ívhajlára osztja, amelyekkel kellemes hatással keresztelnek a mellékkápolnák benyílói. Az egész belső részt nagyhatalmúvá a 63 méter belső nyílású kupola teszi, amely szédítően nagy arányával uralkodik a templom fölött. Tetejét és oldalfalait le a pillérekig dusan aranyozott mezők teszik színessé, amelyeknek fékességéi a Lotz Károly remek kartónjai után készült mozaikok: középen az Atyaiszent, körülötte Krisztus és az apostolok, míg a négy pillér orozatán a négy evangélista. A négy óriás pillért szobor-munkák díszítik. A főoltár felé eső jobb oldali részen Szent Gellért, a bal oldalon Szent Erzébet életnagyságu márványszobrárt helyezték el.

A kupola hatalmas arányainak megfelelő a szentély, amelynek rendkívül szép és felemelő látványossága a szentmisének képekben megrajzolt öt fő-része. A képeket *Benczur* készítette. Középtől az oltári szentség (O Salutaris Hostia), balra a *Kyrie* *Christe Eleison* és *Gloria* in *Excelsis Deo*, jobbra: *Dono Nobis Pacem* és *Benedicamus Domino* *Alléluja*. Az öt mozaikba rakott kép csodás színezése a kedves világiat mellett mindenkit meglepett. A főoltáron Szent István király életnagyságu szobrárt állítják fel. Félkör alakú oszlopsor zár körül egy nyitott csarnokot, amelyet négy pillér tart. A csarnokban áll Szent István kezében az arany almával. A szentély oldalait a szent király életéből vett epizódok reliefjei élénkítik, amelyek alatt félkörben ez a felirat áll: G. Rex Stephane Intercede Pro Nobis Apud Regem Salurum.

A szentély két sarkán lesz Szent Cecilia és Szent Adalbert kápolnája. A főhajó két nagy oldal

kápolnájaiban a Mária-oltár, szemben vele a Kereszt-oltár lesz. Az alsó nagy hajó két oldalán Szent Imre és Szent József kápolnája lesz.

A belső berendezés hasonló a párisi *Madelaine*-temploméhoz. Padokat csak a főhajók oldalrészeiben állítanak fel, míg a kupola alatti térségre ima-számoly-lal ellátott székeket tesznek.

Hiányszik az orgona s ma még csak utánzott formában áll a karzaton. A hat nagy ablakfestmény sinosen még készen; ezek közül kettő látható az oldalal ablakain. *Pompás* hatása a valódi márványból már teljesen elkészült padozat. A szöszék, amely márványból van faragva, egyik dísz a templomnak. Most folynak a munkálatok a főoltár és összes mellékkoltárok részére való bronzdíszítések elkészítésére. Meg vannak már rendelve az összes olajfeszítvények az oltárokhöz, Legsürgősebb munka: a főoltár és az orgona teljes elkészítése és beállítás. Az ajtókra, amelyek gondos tervek szerint készülnek, most hirdetik ki a pályázati felhívást. Az oltár-felkészítések közül a bronzgyerlyatartók már készen vannak. A szobrok közül Szent István és Szent László szobra már munkában van *Sztróbl* Alajosnál és *Fadrusz* Jánosnál, de még tizenöt más szoborra lesz szükség.

A városházán remélik, hogy 1904 június 8-án, a koronázás évfordulóján felszentelhetik a Szent István-domot.

A Lípótvárosi Szent István-templom belső díszítésére meg 582,695 koronára van szükség. A templom építésére felügyelő bizottság s a művezetés az azt kéri, hogy most 200.000 koronát utalványozzanak a többi pedig az 1904—1905 évre. A pénzügyi bizottság ma többek hozzájárólása után, megszavazta a pénzt, úgy hogy a felét az 1904. évi, a másik felét az 1905. évi budget terhére vegyék föl, de egyáltal utasítani kívánja a bizottság az építés vezetőségét, hogy a munkálatokat akként folytassa, hogy a templom a rendeltetésének a jövő tavasszal fölteltele-nül átadható legyen.

Elfelejtettem!

Amsterdamban beszúntették *Sándor* szerb király elejtáraddi bizottságát, mert a király a részleteket elfelejtette fizetni.

A *hadsegéd*: Amsterdamból ártírtak, hogy tessék a biztosítási részletet beküldeni...

Sándor: A biztosítási részletet?... Miből?... Hát mi vagyok én?... Bankár?... Én szerb király vagyok...

A *hadsegéd*: De hát mit feleltek Amsterdamban?
Sándor: Mit?... Elfelejtettem!... Érti?... Elfelejtettem! Elfelejtettem!...

A *hadsegéd*: A tisztok is panaszkodnak, hogy nem kapják meg elején pontosan a fizetéseiket... Mit feleltek nekik?

Sándor: Elfelejtettem! Elfelejtettem!
A hadsegéd: Az államadósságokat se tudják rendezni fizetni. Mit mondják a francos csapatoknak?

Sándor: Elfelejtettem! Elfelejtettem!
A hadsegéd: A tavaszi szemlére új egyenruhák kell a hadseregnek... Mit mondjunk a vezérkarnak?

Sándor: Elfelejtettem! Elfelejtettem!
A hadsegéd: A szkupstina panaszodik, hogy az új alkotmányon...

Sándor: Elfelejtettem! Elfelejtettem...
A hadsegéd: A nép...

Sándor: Elfelejtettem! Elfelejtettem!
A hadsegéd: ... a trónörökös...

Sándor: ... Ajj! Elfelejtettem! Elfelejtettem!

FŐVÁROS

(*) **A házi közlés.** A budai házilag készített fővárosi ellenőrzésére kiküldött végrehajtó-bizottság betervezte a jelentését az első évi üzemi eredményéről. Eszerint az első évben 52,159 korona volt a kiadás, míg a legelőnyösebb ajánlatot tett magán vállalkozás is 101,000 koronát kért; így tehát tiszta haszonként 59,200 korona mutatkozik a főváros javára. *Hittl* Tivadar köszönetet mond az ügyosztálynak a szép eredményét. *Felck* Béla pedig javasolja, utasítsák az ügyosztályt arra, hogy a hásiágos kezelést, amely ebben az esetben olyan szépen bevált, egykezezzék minél szélesebb alaponon kiterjesztve; egyéb üzemekre is. A bizottság ehhez a kérésnek hozzájárult s a jelentést tudomásul vette.

(*) **A közönségi választók.** A közönségi választókat összeíró küldöttségek tegnap bejelenték a közönségi választók összeírását. Az összeírás szerint a fővárosban az idén 35,824 közönségi választó van. Három évvel ezelőtt az utolsó közönségi választás alkalmával 26,622

választó volt, vagyis 9202 választóval kevesebb, mint az idén. Az országgyűlési választóknak azonban az idén is csak közel 63 százaléka községi választó. Az idén a fővárosban 57,221 országgyűlési választó van. A községi választók száma kerületenként így oszlik meg: I. kerület 2453 (három év előtt volt 2217), II. kerület 1807 (1287), III. kerület 1177 (1123), IV. kerület 2171 (1878), V. kerület 3280 (2868), VI. kerület 8712 (6811), VII. kerület 7970 (4834), VIII. kerület 8035 (2688), IX. kerület 2431 X. kerület 1788 (a IX. és X. kerületben három év előtt 2921 községi választó volt).

(*) **Uj állások.** A fővárosi könyvtárban egy könyvtárai és egy könyvtár-tisztai állást kell szervezni. A pénzügyi-ügyosztály javasolja, hogy a könyvtáros a próbaidőre évi 2400 korona fizetést és 800 korona lakáspénzt kapjon, a próbaidőn túl pedig 3000—1000 koronát; a könyvtári tiszt fizetése 2000—700 korona lenne. A tanácsnak különben jogában lesz a könyvtárost rögtön véglegesen alkalmazni a nagyobb fizetéssel s a könyvtár-tiszttól egyévi próbaidőt kívánni. A pénzügyi bizottság ehhez hozzájárult.

(*) **A filharmonikusok.** A pénzügyi-bizottság ma 4000 koronát szavazott meg a filharmonikus társaságnak jubileumi ünnepségeinek rendezésére.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Víg-színház.** A berlini *Deutsches Theater* tagjai ma este a *Vígszínházban* Dreyer Max: *Az élet völgye* (*Das Thal des Lebens*) című vígjátékát adták elő, amelynek sorsa szokatlan élelénységgel foglalkoztatja a német közvéleményt. A szerencés szerző, aki különös érzékkel találja meg aktuális témáit, ezuttal történelmi mezbe burkolta kegyetlen karrikatúráját és mint rendszeren szokták a modern német forradalmárok, akik zsebükben szoritják össze öklüket a hatalom ellen, Dreyer is Serenissimusról mond mesét. Vígjátékát — szinte kurzív betűkkel — „történelmi”-nek nevezte, de elsősorban csak a cenzura számára, a közönségtől pedig bizonyára nem kívánt egyebet, mint, hogy olybá vegye a darabot, akárcsissmamelyik véres karrikatúráját a *Simplicissimusnak*. De a sors úgy akarta, hogy a szász trónörökös né szerelmét regénye nyilvánvalóan aktualissá tegye a történelmi mezbe burkolt és tulajdonképpen aktuális előadást és így történt, hogy számtalan német színpadon betiltották a darab előadását, amely ekként fokozott nyilvánosságra tett szert. A darab ismertetésével az egész világsajtó foglalkozott és talán sok olvasó előtt fölösleges munkát végzünk, midőn a következőkben összegezzük a mű meséjét: Idő 1770 és a színhely egy régi német őryrdság a porosz határon. Az élet völgye az őryrdság egy szegény kis helysége, ahol minden leány előbb dajka lesz és csak aztán feleség.

Az udvar és a székváros senyvedt arisztokráciája különös előszortelttel keresi gyermekei dadáját ebben a helységben, amelynek lakossága ép, egészséges, szép és erőtől duzzadó. Megtörténik azonban — és ezzel kezdődik a darab — hogy a vén őryrfő akinek házassága magtalan, Mária Terézia példájára „Sitten-commission” küld ki, amelynek rendelte értelmeiben halálbüntetés jár ki minden leányra, aki törvénytelen gyermeknek ad életet. Az élet völgyébe éppen akkor érkezik meg a bizottság, amikor ott egy különös ünnepet ülnek. Régi szokás, hogy azt az apát, akinek törvénytelen gyermeke május első vasárnapján látja meg a napvilágot, — dajka-királynak választják meg. Ezuttal Hansra esik a dícsőség és nagyban folyik a mulatozás, amikor megjelenik Serenissimus erénybizottsága. A szigorú rendelet reméltet közhathatát keit a lakosságban. Mert ezek a lányok nem szegénylik helyzetüket, hűségesek gyermekük apjához, hűségesebbek, mint akárhány nagyuri feleség az urához, — és tisztán csak a szükséges hozomány hiánya az oka, hogy nem mehetnek egyelőre férjhez. Hans ellenszegül az erénybizottság kiküldöttének és ezért pörbe idézik a székvárosba. Busan válik el Lisbethől, aki öt májusi szerencse-gyerekek ajándékozta meg. (I. felvonás.) Az őryrfő udvarában tombol az unalom és a lappangó erköletlenség. Itt mindenki öreg és az őryrfőtől a kuruzsok mindenféle eliskirrel uj életre akarják keltetni. Szinte menekül fiatal felesége elől, aki hiába sópánkodik anyaság után. Hansot büntetésből a gárdába dugják és amikor az őryrfő mély megbotráncózással elmondja nevének a dajkákirály történetét, nagy kíváncsiság támad az őryrfő szívében. (II. felvonás.) A fiatal fejedelemszony, hogy unalmát elűzze, szobájába rendeli Hansot. Elmondhatja magának a fiu történetét, a dajkákirályi méltóság jelentségét és ezalatt beleszeret az erélyes parasztelegénybe. Kijadja a parancsot hogy Hans számára órásműtermet rendezzenek be, és kijelenti, hogy maga fog rá vigyázni, hogy meg ne szökjék. (III. felvonás.) Százegy ágyúlövés hirdeti, hogy az őryrfő — apa lett. Hans időközben megszo-

kótt és visszartó, de az őryrfő örömeiben megbocsát neki és udvarolja szabadságra. Hans és Lisbeth egy pár, — az őryrfő pedig apa. A dinasztia meg van mentve. — A szatirikus vígjáték nagyon tetszett; legjobb az első felvonás, amelynek erős drámatisága szembőlő, és a harmadik felvonás, amelynek szerelmi duettje bensőséges, kedves és igaz. A negyedik felvonásban közönséges bohózatá fajul a darab és elveszti irodalmi színvonalát. *Triesch* kissaszony, *Lehmann* Elza, *Bassermann*, *Sauer*, *Rittner* ott kivétel nélkül kitünő alakítást nyújtott. (—G.)

A berliniek már kitűzött előadásaira, vagyis az *Éljen az élet* holnap, a *Szegény Henrik* vasárnapjára és az *Élet völgye* hétőli előadására az összes ülőhelyek elkeltek. Kedden *Nórát* adják *Triesch* Irénnek, aki a cimszerep legkiválóbb német személyisége, szerdán a *Reményt* ismétlik. Erre a két előadásra már holnap, szombaton várhatók jegyek. A részvényesek előreváltást joga az egyes előadásokat megelőző nap déli 1 óráig érvényes.

** **Küry Klára a köszönségről.** Az *Ország-Világ* jövő vasárnap megjelenő száma speciális Küry-szám, tele a nagy művésznő arcképeivel és intim felvételekkel a lakásáról. Legérdekesebb azonban a tüzében Küry Klára cikke, amelyet felelőle aktuális vonatkozásainál fogva itt közlünk:

Tisztelt szerkesztő ur!

Nehéz kérdést intéz hozzám. Felelek: milyen érzéssel léptem a közönség elé közel négyhavi távollét után barackvirág illatos Husvétvasárnapjára? A feleletem rövid lehetne, benne azonban tengersok igazság: ünnepi érzéssel. De ugy-e ezzel a válaszzal be nem éri. Holott nekem nagy kíváncságot, bárha az érzésemet tovább elemez nem ne kellene. Mert nyilvánosság elé vinni, nagy felindulások alkalmával, vagy intim elmélyedéseimben mik az érzéseim a közönséggel személtet úgy tetszik nekem, szintoly lehetetlen, mintha a lelkem lirájáról kérne valaki nyilvános számadást. Bizonyára megtagadnám. Ugy-e elhiszi? Pedig nagy ur az — én lelkem a közönség.

Vannak azonban emlékezeim, amelyek husvétvasárnapj felépésemet kedves és örvendező gondolatokkal kapcsolják össze. Ilyen első sorban, hogy egy esztendője éppen április 12-én játszottam először Bécsben nagy lelki felindulások, óriás nyugtalanság, velőki meő izgalom közepette.

A szép, nemes Katalin operette indult el akkor külföldi útjára, nagy hódító erővel pedig, hála szerzői kiválóségának. Ugyanott a Graben egy könyvesboltjában vettem meg Rostand *Aiglonját* és a kis reichstadti herceg ragyogó, igaz, szenvedő, küzködő, rengeteg becsúgytól gazdag, izzólelki, gyakran meg nem értett, mindig tiszta, nagy eszményekért hevülő alakja túsített a belső világomhoz hasonlít. Hát hogy milyen érzésekkel léptem a közönség elé április 12-én? Hadd ne tudjam a multra nézve; de biztosan a jövőre vonatkozólag. Ugyanolyanokkal, amilyenekkel a „Sasfők” premierező fogok. Ez nem egészen őszinte válasz külső látszatra. De nagyon az a lényeg szerint. Mert örök-e, ami bennem a közönség iránt él: rajongó szeretet iránta, hűség hozzá és semmi concessiót nem ismerő tisztelet vele személt. Innen van, hogy még az olyan vállalkozásban is, amilyen a mi mostani kedves, kalandos anol operettünk, nagyon ügyes-még meg a megengedett határon is innen maradni, ámbár a csábítás a kisiklásra sok és rendkívüli. És különben, kedves szerkesztő ur, ez a kifejezés, hogy „közel négy havi távollét után”, nem szabatos.

Nem voltam én távol a közönségtől egy napig sem. Mert vagy játszottam neki kedves vidéki színpadokon (ami velem nyolc városban öröm esett, jelethetetlen), vagy próbáltam neki idebaza. És tanultam. Jó lesz, mire e tanulási eredményét elé vibetem. Most a burleszk, komikus, borzas kis Fift játszom a mi pajkos kínai tréfánkban. A tréfa jó Budapesten, hiszen annyi a panaszos ember! Meg aztán az a színpompa, parádé, zaj, illat: Ylang-Ylang. Ugy-e, a tavasz mosolyog belőle?

Tisztelt szerkesztő ur! Kíváncsi-e még, vagy ki van elégitve? Ne feleljen, kérem. Hagyjon meg engem kíváncsinak. A leány én vagyok.

Közönszti igaz híve

Küry Klára.

A *Khinai mesehetek* különben, amelyről a cikk kedvesen beszél, ma megint szorongásig zsúfolt ház előtt került színpa rengeteg tapsok és mulatság közepette. Igén nehéz napokban, a német színészek és egy híres tenorista drága pénzzel terhelt vendéjárása idején töltötte meg a darab a színházat ma is az utolsó zugig. A közönség az est során ki nem fogyott a kacagásból és viharos tapsokkal ünnepelte Küry Klárát, akinek merész és a színház iránt nagy készségre valló vállalkozását e bizar színpadon is rendkívüli siker kísérte, *Heigy* Arankát, *Sairmaid*, *Kovacsot*, *Nydrat*, *Kápolnai* Irént, *Láng* Etelt, *Solymosit*, *Ujvárit* és mind a többi, akik a boldog jökevdű angol játék immár teljes kikerekítése, legkivált a publikum nagyszerű mulattatása körül érdemeket szereztek.

** **Operaelőadás Szegeden.** A szegedi jótékony négyesület buzgalma ruka művészethez jutatta a szegedi színházlátogató közönséget. Csütörtökön előadtak az ottani színházban *Janovits* Jenő kiváló társulata és *Szailényi-Bárdossy* Ilona, ugyszintén *Ney* Dávid, a m. kir. Operaház kiváló művészeinek közreműködése mellett a *Zsidó* n. operát. Az előadás zsúfolt ház előtt folyt le, lelkesen ünnepeleék a fővárosi

művészeket. *Bárdossy* Ilona, aki *Eudisia* hercegnő énekeite remekművi virágokkal ékített ezüstkoszorút kapott. *Ney* Dávid is a bitoros szerepében egész estén át ovácókban részesült. *Janovits* társulatából kiüttek *Szekely* Irén s *Mezey* Mihály. Előadás után banket volt a fővárosi művészek tiszteletére. A sikertől művészi estnek létrehozásában nagy érdemo van dr. *Krausz* Lajos egyesületi elnöknek.

** **A Nemzeti Színház ujdonsága.** A Nemzeti Színház legközelebbi ujdonsága, mint értesülünk, *Molnár* Gyulánál *Nyári szivatar* című vígjátéka lesz. Az ujdonságból a napokban megindulnak a próbák.

** **A városligeti nyári színház állandósítása.** A pénzügyi bizottság ma tárgyalta a városligeti nyári színház állandó színházá való alakításának ügyét. A tárgyhöz szóltak: *Fülöp* Károly, *Bárczy* István tanácsos, *Feleki* Béla, *Hüttl* Tivadar, *Eulenberg* Salamon, *Fülepp* Kálmán tiszti főügyész, akik közül évilveg senki sem tett kifogást a vállalkozás támogatása ellen, azonban a tiszti főügyész a szerződés tervezetét kívánta ma tárgyalatni, amennyiben e közt és a tiszti ügyészszeg szerződésbeli javaslatai közt eltérések vannak. Ez megtörtént s a bizottság kiemeleve *Feld* igazgató érdemeit, hozzájárult ahhoz, hogy a városligeti telket 40 évre engedjék át használatra, a kért 50 év helyett. A mostani bérlő 1912. évig kapja az eddig neki adott évi 12,000 korona szubvenciót. Különbön nagyobbára elfogadták a szerződés-tervezetre vonatkozólag az ügyosztály részéről előterjesztett javaslatot.

** **Az Uránia-színház legközelebbi ujdonsága az *Orvosok régen és most* című igen tanulságos és érdekes darab lesz. Szerzője dr. *Haberfeld* Emil, az orvosi kar egyik nagyképzetségi fiatal tagja. A darab illusztrációját a legelőkeőbb párisi és londoni cégek szolgáltatták.**

** **Sarah Bernhardt Berlinben.** *Sarah Bernhardt* annyira szakított — multjával, vagyis lángoló németgyűlölettel, hogy másodsor is Berlinbe megy. A francia tragika májusban a *Lessing*-színházban fog tizenkét estén át játszani.

** **Videki színházak.** *Nagyváradról* írják nekünk: *A nagyváradi* színház új primadonnája, *B. Ruzsinszky* Ilona a napokban mutatkozott be a Cigánybárában, a Boszorkányvárbán s a Szultánban telt ház előtt. Mindhárom előadáson teljes sikert ért el a művésznő, akinek gyönyörű hangját s művészi kvalitásait elismeréssel honorálta a közönség. Legközelebb a Hunyadi Lászlóban fog fellépni.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Pályázat Rákóczi-ódára.** Az Országos Rákóczi-ünnep rendezőbizottsága pályázatot hirdet a május 10-iki Kuruc-Estélyen elszavazott Rákóczi-ódára. A pályaművek idegen kézzel leírva, jelöless levél kíséretében április 30-án, esti 8 óráig adandók be a Rákóczi-ünnep titkári hivatalához.

○ **A Szabad Lyceum közgyűlése.** A *Szabad Lyceum* ez ideai közgyűlésén *Beothy* Zoltar tart közérdeklő előadást Idegen áramlatok művelődésünk történetében címen. Az előadás minden érdeklődő szívesen látott vendég. A közgyűlés április 26-án, vasárnap, délelőtti 1/11 órakor az Akadémia kistermében lesz.

○ **A Magyar Történelmi Társulat a jövő hó 6-én délután 5 órakor tartja legközelebbi felolvasó és választmányi ülését az Akadémia heti filéstermében.**

SPORT

** **Nemzetközi vívőversenyek.** Ma kezdődtek meg a három napra tervezett *Nemzetközi Bajnoki Vívőversenyek*. Már az első nap is érdekesnek mondható. Maga a verseny oly változatos, összeállítása oly helyes volt, hogy e részben is túltett az eddigi versenyeken. Aztán soha még ennyi első klasszisu vívőt együtt nem láttunk. A zsüri elnöke: Dr. *Hámory* László. Tagjai: *Iványi* Gyula. *Akay* Alajos, *Paizs* Gyula, dr. *Haberfeld* Marcell, *Sátory* Ernő. Vezetők: *Berty* László és *Czege*ldy főhadnagyok. — A történelmi öt órakor kezdődött. Nagyon szép és művészi vívósokkal valóságos feltűnést kellettek idegen vendégeink valamennyien. Különösen kitűnt egy fiatal, tizenkilenc éves olasz amatőr, *Pieron*, akit, ha fejlődése az eddigi arányban tart, sokat fogne emlegetni sportkörökben. A zsüri vitőrra a következőket minősítette: *Coppich*, dr. *Harden*, *Hertelendy*, *Jaroch* (v. *Turinbó*), *Karkiss*, *Leostyánsky*, *Liebmann*, *Mészáros* Ervin (a minősítésben csak holnap vesz részt, azonban mint bajnoknak, minősítése több mint bizonyos) *Pieron*, *Porteleck*, *Stross* és *Tóth*. Azután következett a kardminősítésről való küzdelem. Bár ez csak előjátéknak tekinthető, valóságos elsőrendű akadémiát láttunk benne. Részlet vetek a nevezettek osaknem valamennyien. *Fodor* mester büszke lehet a tanítványaira. Mind a hat benevezett részt vett a minősítési küzdelemben. Jóllehet kitünően

állottak helyt valamennyien, mégis első helyen kell említenünk *Werkner*-t, aki a Békessy főhadnaggyal *vivott*; asszoutjában olyanvalamit produkált, amit ily fiatal vívótól még nemigen látunk. Dr. Nagy Béla is megérdemelte külföldi vendégeink díszét. A *Rákossy* mester tanítványa, *Fuchs Jenő* is első helyen érdemlemlített, mint aki Pieronival szemben is derekasan megállotta a helyét. A kardminősítés eredménye is véglegesen csak holnap, szombaton lesz megállapítható. *Mészáros* Ervin és dr. *Herschmann* holnap vívják minősítési küzdelmüket. Holnap délután 5 órakor kezdődik a vívás ugyancsak a M. A. C. margitszigeti vívótermeiben. A törbajnokság már holnap este eldől és a karddöntőküzdőlemez holnapután, vasárnap reggel 9 órakor kezdődik a Vigadóban. A mai zsűri működése újrat jelent ezen a téren. Sohasem habozó biztonsággal pontosan és szakavatottsággal végezte nehéz feladatát. Szerencsés összeállítás folytán ki van zárva a nálunk már megszokott, de meg nem engedhető hossz- és ingadozó tanácskozás. Elismerést érdemelnek a szigorú, de pártatlan vezetésért *Berty* és *Czege* főhadnaggyok.

* **Football.** A *Nemzeti Sport* vasárnapi tornájára benevezett 22 első osztályú csapat oly erős és szorgalmas tréninget folytat, hogy a győzelemért lefolyandó küzdelem pártatlanul szép és hevesnek ígérkezik. Sportkörökben pártatlan érdeklődés nyilvánul a torna iránt és a sportközösség színe-javát ott fogjuk látni vasárnap délután a margitszigeti football pályán.

* **Országos tornaverseny és zászlóavatás.** A Budapesti Posta és Távirat Tisztviselői Sportegylete május 3-án, vasárnap a Margitszigeti sporttelepen zászlófelavatás ünnepét és országos torna- és atletikai versenyt rendez. A nevezések az egyetemi titkárhoz Branszky Antal címére (posta és táv. igazs. számvevőség) küldendők be. Nevezési díj az 1-4. versenyszámba egyenként 3 korona, az 5. és 6. versenyszámba egyenként 5 korona.

Nyilteér.

Kereskedők!
Részvénytársaságok!

Könyvelőket, levelezőket, segédközlőket díjmentesen állítunk: **Körök. Alk. Orsz. Egyesülete, VI. Andrássy-ut 113. szám.**

Megóvás végett szőrmeárukat ruhákat és szőnyeget elfogadunk CZIRING ÁRMIN, szücsmeister Budapest IV., Deák Ferenc-utca 19. szám.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Tihanyi Irma szabadlábán.** Sopronból táviratozzák: A törvényszék *Tihanyi* Irma ügyében az ügyész indítványára a főtárgyalást bizonylatlan időre elhalasztotta, mert a megjelent tanuk vallomása nem nyújt elég alapot az ítélethozatalra. Egyidejűleg a vizsgálat kiegészítését is elrendelték, aminek befejezte után a főtárgyalást megismétlik. *Szilassy* Márton védőügyvéd ennél fogva a tíz hónap óta vizsgálati fogságban lévő vádlottnak szabadlábára helyezését kérte. A törvényszék *Tihanyi* Irma szabadlábára helyezését elrendelte, mert a védő igazolta, hogy a vádlott vizsgálati fogságának ideje alatt is kétezer korona segítséget kapott rokonaitól s így keresetforrás nélkül levőnek nem tekinthető. *Tihanyi* Irma Sopronban rendőri felügyelet alatt marad.

§§ **A Jászberényi választás epilógusa.** Közel másfél éve már, hogy a jászberényi követválasztás izgalomban tartotta az országot. Ismeretes, hogy gróf *Apponyi* Albert és *Almásy* Géza, Jászbagyokun-Szolnokvármegye főispánja állottak szemközt egymással s a két párt hívei között elkeseredetten folyt a küzdelem, amelyet különösen kiéleltetett *Török* Aladár volt polgármesternek és a választás elnökeinek határozott állástoglalása *Almásy* mellett. *Török* Aladár mindent elkövetett, hogy *Apponyi*-t megbuktassa, de szándékát minden igyekezete mellett sem tudta végrehajtani. A választás napján történt, hogy a csendőrből egy *Ivanics* nevű vasútót, akit az *Almásy*-párt emberei vérsere verték a választás elnöke elé vittek, intézkedést kérve. *Török* Aladár elrendelte, hogy az arya-lóbe vert

embert vezessék el és zárják le. Ugyancsak lecsukatta *Török* Aladár az *Apponyi*-párt két főkorcsát, *Streitmann* Károlyt és *Dehly* Andrást s velük együtt három fiatal jogászmestert állítog azért, mert rendetlenkedtek. A letartóztatottak személyes szabadság megsértése miatt följelentést tettek *Török* Aladár ellen, akit a szolnoki törvényszék el is ítélte 100 korona pénzbüntetésre. Föllebbezés folytán az ügy ma a budapesti ítéltáblához került, amelynek III. bírtetétanácsa foglalkozott vele *Devich* László bíró előadásában. *Fittler* Bálint főügyész helyettes a büntetés súlyosbítását kérte, a tábla azonban más álláspontra helyezkedett, és megemléstíven az elsőbíróóság ítéletét, *Török* Aladár teljes méltentete. Ítéletét azzal indokolta, hogy az elnöknek a beérkezett jelentések alapján intézkednie kellett a rend helyreállítására érdekében, s ő hatáskörét e tekintetben nem lépte túl. Az ítélet ellen a főügyész semmisségi panaszt jelentett be.

§§ **A leessett zászló.** Néhány év előtt történt, hogy a Haas palotáról leessett a ház ormára kitűzőt zászló és esés közben agyonütötte *Neuschill* Lajos majordomost. Az özevgy kárterítést követelt a ház tulajdonosától és a lobogó kitűzőjétől, *Bittermann* Józseftől. A törvényszék és tábla elutasította az özevgy kérését, míg a Kuria annak helyt adott és utasította a törvényszéket, hogy a kárterítési összeg nagyságát állapítsa meg. A törvényszék az özevgy 80.000 koronányi kárterítési összegével szemben 63.000 koronát állapított, amelyet a tábla ma szintén helybenhagyott.

§§ **A verseczi bankgyár.** Verseczről táviratozzák: A törvényszék ma kezdte meg a tárgyalást *Weisz* János verseczi bankhamisító pörében. Bünntársai, *Dillon* Konstancia ügyesti tamtóné, *Schröder* Konstancia ügyesti, *Ertmann* József lugosi, *Wohlgemuth* Ferenc, *Katalin* és *János* verseczi, *Russ* Döme sajtényi, *Szuperof* Péter kanaki, *Ivanics* Miklós károlyfalvai és *Brel* Lipót budapesti lakosok. A fődádlott felesége időközben meghalt. A törvényszék *Gerdanovics* táblabíró elnökkelével *Menzer* és *Szász* bírából áll. A védát *Racsov* alügyész képviseli, a fődádlottat *Niameni* Mihály védi. *Weisz* János azzal védekezik, hogy Verseczen grafikai műintézetet azzal főáblatani és két embertől, akiket megnevezni nem akar, kétezer forintot vett föl azzal a tárgyval, hogy hamis pénzot csinál, tényleg azonban csak képez levelező-lapokat akart előállítani. *Weisz*, aki csalás és okirathamisítás miatt két ízben összesen már nyolcvéti fegyházát üt le, ügyesen védekezik és kisiklik minden keresztkérdés alól. Vagyontat műrajzossal szerezte Verseczen. Föl is mutat három kétrarajzot, közöttük *Herzeg* Ferenc arcoképet. Védekezése két óra hosszat tartott. A tárgyalás két napig tart.

TÁVIRATOK

Madrid, április 24. *Fabra*, az itteni távirati ügynökség igazgatója ma meghalt.

Edvárd király a pápánál.

Róma, április 24. Kijelentik, hogy *Edvárd* királynak a pápánál teendő látogatása e hó 22-re délután 4 órára van kitűzve. Bár a Vatikán az utolsó pillanatig azt az óhajit nyilvánította, hogy *Edvárd* király az angol kollégiumban tegye meg a látogatást, állítólag végre mégis beleegyezett, hogy a látogatás a kvirináli angol nagykövetségből történjék. *Edvárd* király közvetlenül a Kvirinálba fog visszatérni és fel fogja menteni *Rampolla* bíboros államtitkár a látogatás visszaadása alól. A pápa külön követséget fog Londonba küldeni, hogy kifejezze a királynak köszönetét.

Loubet Algírban.

Constantine, április 24. *Loubet* elnök ideérkezett és a lakosság élénken üdvözölte. Az egész város ünnepi díszit öltött. A hatóságok fogadásánál *Loubet* ismételtén egymásközötti békére és egyetértésre intette a polgárságot.

Constantine, április 24. *Loubet* elnök ma délután megnyitotta az új városházát és fogadta az 1851. évi szennyezőteket és azoknak fiait, akik Constantinében laknak. Az elnök kitéjezte rokonszenvét a száműzöttek iránt, akik azért szenvedtek, hogy a törvényt és a köztársaságot védelmezték, akiket az erőszak és nem a jog nyomott el, akiket önkényesen és nem törvényesen száműzték.

A somáli háború.

London, április 24. Alias kiürítése következtében *Manning* tábornok egész hadserege a Szomáli-földön veszedelmesen forog. *Manning* tábornok ugyanis nem vonulhat vissza *Osbián* át, hanem rengeteg sűrűségek közt kell elvezetnie seregét, amely 2000 emberből áll, holott az ellenség 10.000 főnyi. A kormány sürgősen intézkedett, hogy indiai csapatok menjenek *Manning* segítségére. Adenből több cirkálóhajó indult a segítőcsapatokkal. A kormány el van tököve, hogy a legnagyobb energiával gyorsan be fogja fejezni a hadjáratot s számít rá, hogy *Olaszország* valamely formában támogatni fogja.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, április 24. Mint a bécsi kereskedelmi kamara közli, *Melbourne*ban osztrák-magyar kereskedelmi kamarát létesítettek, amely az osztrák és magyar érdekelteknek kereskedői információkkal is szolgál.

Cime: Austro-Hungarian Chamber of Commerce Melbourne.

Bécs, április 24. A nagyszécheni földhitelintézet ma folyamodott az új 4 százalékos zálogleveleinek (7. kibocsátás) a bécsi tőzsdén való hivatalos jegyzése iránt.

Bécs, április 24. A leMBERG-Csernovitz vasúttársaság részvényenként 27 1/2 korona, élveziotti jegyenként 7 1/2 korona osztalékot fog fizetni a tavalyi 27 korona, illetőleg 7 koronányi osztalékkal szemben.

Essen, április 24. Tegnapielőtt *Berlin*-ben a *Krupp Frigyes-részvénytársaság* 160 millió márká részvényökével megalapították. A részvények egy tömegeben *Krupp*-ek birtokában maradnak. A társaság június 30-ikán lép életbe. A mostani igazgatóság *Roedger* elnökkel lényegileg megmarad. A felügyelő-tanács elnöke *Hartmann* drezdai titkos kereskedelmi tanácsost nevezik ki.

New-York, április 24. (Terményiössze.) (Zárlat.)
Gyapot: New-Yorkban helyben 10.50 (10.40), áprilisra 10.31 (10.18). **Juliusra** 9.49 (9.82). **New-Orleansban** helyben 10.1/16 (10.—). — **Petroleum:** Stand white New-Yorkban 8.35 (8.35). Stand white Philadelphában 8.30 (8.30). Refined in Cases 10.50 (10.50). **Credit Balances** at Oil City 1.50 (1.50). — **Zsír:** Western steam 10.20 (10.20). **Rohe** és **Brothers** 10.30 (10.30). — **Tengeri irányzata** szilárd. — **Áprilisra** —. — (—). — **Májusra** 54.— (53.1/2). — **Juliusra** 51.1/4 (51.1/2). — **Busa** irányzata engedő. — **Piros** ősz irányzat 83.1/2 (84.—). — **Ápr.-ra** —. — (—). — **Májusra** 81.1/2 (81.1/2) — **Juliusra** 77.1/2 (77.1/2). — **Szept.-re** 74.1/4 (74.1/2). — **Gabona** szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — **Kávé:** fair Rio T. sz. 5.1/2 (5.1/2). — **Áprilisra** 3.65 (3.65). **Juliusra** 3.90 (3.90). — **Liszt:** Spring Wheat clears 3 05—3.10 (3.05—3.10). **Cukor:** 3.1/16 (3.1/16). **Őn:** 29.95—80.— (29.75—29.90). — **Érd:** 14.75—15.— (15.—15.25). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, április 24. (Terményiössze.) (Zárlat.)
Busa irányzata engedő. — **Máj-ra** 77.1/2 (78.1/2). — **Juliusra** 72.1/2 (78.—). — **Tengeri irányzata** szilárd. — **Máj-ra** 44.1/4 (44.1/2). — **Zsír:** Máj-ra 9.70 (9.70). **Jul-ra** 9.65 (9.65). — **Szalonna** short clear 10.18 (10.18) — **Sertésus:** **Juliusra** 17.47 (17.47). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELÉK

Talány.

Szerelmednek, ha fonydás elvirult,
Hiába keresed nyomát,
Mint egy lehullott szirm megmaradt
Kábitón édes rózsaszállat.

A szerelemnek multja nem lehet;
Öröme csak jelenje van;
Könnyű lába iramlik s eluahan
A tűző perccel halkan, nyomtalan.

Ó, a boldogság és a szerelem,
Színes, megfajthatlan talány;
Ha egykor szeretél s már nem szeretsz,
Hogy igaz volt, el sem hiszed talán.

Ki tudná felkutatni tengeren
Rég elhaladt hajó nyomát,
Vagy hogy sebes szárnyával a madár
Egykor vaj? merre szállt a légen át?...

M. Kornis Aranka.

† **A sirlig tartó szerelem.** *Auguste Comte*, a pozitívizmus megalapítója, 1844-ben megismerkedett *Clotilde* de *Vaux*-al, egy igen kis tehetségű irónővel, de gyönyörű asszonnyal, aki férjétől elvált, mert azt valamiféle bűntömbbe csukatták. *Comte* lángoló szavakkal vallotta meg neki szerelmét, de a fiatal asszony nagyon hidegen fogadta. *Clotilde* később némi reménnyel bízta, de már későn, mert tüdővérszt kapott s meg is halt. *Comte* aki már régóta neuraszténikus volt, a ki nem elégitett szenvedély romboló hatással volt. Elhunyt barátja emlékére egész misztikus kultuszt eszelt ki s ezt minden részleteiben kidolgozta. Azt a karosszéket, amelyben *Clotilde* ülni szokott, kinevezte házioltárnak s egy csokor csinált virág előtt, melyet *Clotilde*-től kapott, rapszódikus szavakkal idézte fel az elhunytak emléket. *Comte* életének hátralevő részét ennek a kultusznak szentelte. Minden reggel félhatkor imát mondott tőrdén állva az elhunytak emlékére, azután szinte elragadtatva, fönhangou elmékedt *Clotilde*-ről, mindennap újra meg újra megvallván neki szerelmét, *Kempis* Tamás e szavaival végezte:

— Amem te plus quam me, nec me nisi propter te.

Féltizenegykor színben imádkozott, nemkülönben este is s minden szerdán elzárándokolt az imádkott nő sírjához. És így élt haláláig, amely tizenkét évvel *Clotilde* de *Vaux* elmulása után következett be.

+ **Napoleon vagyona.** Sévérine asszony *Szent Ilona szigetén* című drámájában, melyet most adnak Párisban a Théâtre Antoine-ban, I. Napoleon úgy van föltüntetve, mint nagyon szegény ember. Ezzel szemben ezeket írja Hardonin a *Matin*-ben:

— Napoleon Szent-Ilonán háromezer frank évi járadékot kapott s ez nem volt neki elég. Sévérine úgy tünteti föl Napoteont, hogy el kellett adnia az ezüstneműjét, csakhogy kifizethesse az adósságait, végül pedig összetörte azokat, hogy halála után ne kerüljenek idegen kezekbe. Színpadí hatásnak az jó ugyan, de az ezüstneműt sem el nem adták, sem össze nem törték. Napoleon ugyan sokszor megparancsolta ezt, de az egyike volt az ő szokásos komédiáinak, hogy börtönőrrel pénzt csaljon ki, vagy hogy Európában feltűnést keltsen vele. Monthon, aki már nagyon jól ismerte, sohasem engedelmességet neki. Két nappal azután, hogy Hudson Lowe engedett, az ezüstnemű ismét megjelent az asztalon. A valóság pedig az, hogy Napoleonnak Szent-Ilonán mindig volt pénze. 1815. június 21-én, Waterloo után 4.169.540 frankot nyújtottak át neki aranyban és ezüstben, azonkívül egy tőrért, melyben tizenöt milliónyi ingó érték volt. E közt volt a francia bank ezer részvénye, melyet 1.260.000 frankra becsültek. Azonkívül a császár Laffitain Párisban hat milliót helyezett el öt százalékra. Végredeleiben visszakövetelte magánvagyonát, amit ő maga kétszáz millióra becsült s ebből tizenkét milliót a civillistájából takarított meg tizenegyet esztendő alatt. A szentilonai fogoly tehát nem volt olyan szegény ember.

+ **A becsukott bíró.** Mulattató jelenet játszódott le a napokban az augsburgi törvényszék előtt. Mint minden más törvényszéknél ott is szokásban van, hogy ha valamelyik igazságügyi hivatalnok távol van, kifüggeszteszenek szobájának ajtajára egy táblácskát, amelyre rá van írva az ok, amiért az illető eltávozott, például: hivatalos ügyben távozott, elutazott vagy a fogházban. Így a törvényszéknek egyik vizsgálóbírájának ajtajára ez volt kifüggesztve: *Fogházban.* Történetesen akkor jött oda egy paraszt, akit arra a napra tárgyalásra idéztek meg, de egy pár órával későbbi időre. Ez az ember elolvasta az ajtón a bíró nevét, azután az okot, amiért eltávozott. — Fogházban, szóval, be van csukva, — dörmögi — akkor én elmehetek. — Felírt valamit az ajtóra és csakugyan eltávozott.

Időközben visszajött a bíró a fogházból. A tárgyalás ideje elérkezett és a paraszt nem volt ott. Mindent megmagyarázott azonban az a pár szó, amit a bíróság bémúlva az ajtón olvassott:

— Azt olvassom itt, hogy a bíró ur be van csukva. Gondolom, nem eresztik ki egyhamar, azért eimentem.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Fővárosi Kereskedők Egyesülete tegnap délután tartotta évi rendes közgyűlést *Mösmér* József elnöke mellett. Elnök megnyitotta beszédében rámutatott többek között arra a fontos hivatásra, mely a magyar kereskedőnek kötelességévé teszi, hogy a honi iparieknek fokozott terjesztésére révén a nemzet tőkét gyarapítsa. Gyakorlati példákkal kimutatta, hogy csakis ennek az elvnek következtetés betartása mellett lesz képes a kereskedelem saját erősítésére a belföldi piacot Ausztriától teljesen visszahódítani. A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitót után dr. *Kraemer* József titkár előterjesztette az egyesületnek mult évi tevékenységét feltüntető jelentését, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A zárszámadások és a jövő évi költségvetés jóváhagyása után a választásokat ejtették meg. A szavazás eredménye a következő volt: Elnök *Mösmér* József, elnökhelyettes *Sághy* Gusztáv, alelnökök *Bérczy* D. Sándor és *Schwarz* Lajos, gazda *Wald* Gyula, helyettes gazda *Buday* Gyula, pénztárnok *Ivanis* Miklós, ellenőr *Frisch* Ignác, könyvtárnok *Ernyei* Lajos. Ezenkívül kisorsolás folytán megválasztották még 4 igazgatósági és 15 választmányi tagot. Végül *Brachfeld* Sándor indítványa úgy az elnökségnek, mint a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A közgyűlést társasvárosra kötötte.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok festék- és fűszerárú-szakosztályának egy küldöttsége tisztelt *Láng* Lajos kereskedelmiügyi miniszterrel, amelynek *Mauthner* Adolf szakosztályi elnök, *Maklár* Gyula, *Topits* József és dr. *Schreyer* Jakab főtitkár voltak a tagjai. A küldöttség egy indokolt felterjesztést nyújtott át a kereskedelmi miniszternek, kérvén a vasúti díjszabásnak a vasúti szállításra feltételeken felvehető tárgyakra vonatkozó határozásainál több oly rendelkezésének a módosítását, amelyek a kereskedelmi forgalom nézve hátrányosaknak bizonyultak. A küldöttség vezetője kérte a minisztert hogy vegye figyelembe a felterjesztést, amely rámutat azokra a határozmányokra, amelyek a kereskedelmi forgalom nézve különösen sérelmesek és amelyek módosítása kívánatos, a nélkül, hogy ezáltal a közbiztonsági és egyéb számbajövő tekintetek szenvednének. A miniszter biztosította a küldöttséget, hogy a benyújtott felterjesztést szakértői elbírálás és alapos megvizsgálás tárgyává fogja tenni és ha lehetséges, a sérelmeken segíteni fog.

A Baromfenyvesztők Országos Egyesülete május havi igazgatósági ülését május 4-én lesz a Köztelek tanácstermében. Az ülésen gróf *Teleki* Józsefnek elnökletével megállapítják az ősi baromfikiállítások határidejét. Május 2-án a miskolci, nagybecskereki és kaposvári baromfikiállítások rendezőbizottsága *Pirkner* János állattenyésztési főfelügyelő elnökele alatt ülést tart.

Szészárak. A kontingens nyersesz árja Budapestén 36.60 korona pénzben, 37.60 korona áruban, — Bécsben a kontingentált készáru 40.60 korona pénzben, 41.— korona áruban.

Borjvásár. 1903. évi április hó 24-ikén. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 1095 drb, leült borjú 24 db, bécsi borjú — db, — db., nővendékmárha — darab, bárány élő 38 darab, leült

bárány 231 darab. — Árjegyzések. — Belföldi élő borjú I. rendű 80—94 f.-ig, kivétel — f., II. rendű 60 borjúkért 70—78 f.-ig, 1 kilónként, leült borjú I. r. 94—106 f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. f. kilónként, levonas nélkül. Rügött borjúkért 56—62 f.-ig. Nővendékmárha — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, kivétel — f., II. r. — f.-ig, kilónként. Bárány élő 12—25 k., leült bárány 6—12. — K. kivételesen ár — k.-ig páronként. — Dacára a nagyobb fölhaladtaknak, az irányzat élénk volt, az árak változatlanok maradtak.

Sertés-közvetítés. — A székesfővárosi sertés-vásár és közvagyondíj intézősége.) Április 24-ikén. Felhajtás: Zsírsertés, ugyanint öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussertés ugyanint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 687 darab. Előző napi maradvány 321 darab, összesen 1008 darab. Eladatott 678 db. Maradvány 330 db. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzettek: Zsírsertés: Öreg I. r. 850 kgr.-on felül 93—105 fillér; II. rendű 280—350 kilogramm 95—105 fillér, selejtezett 95 — fillér, silány — fillér, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 105—110 fillér, fiatal közép 220—300 kilogramm 100—108 fillér, fiatal könnyű 220 kilogramm 92—100 fillér, süldő — fillér, malac — fillér, Hussertés: Nehéz 300 kilogramm felül — fillér, könnyű 140—200 kilogramm — fillér, süldő — fillér, malac 40 kilogramm — fillér. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősluban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, április 24.

Nyugodt hangulat mellett 18.000 métermázsza buza került a forgalomba változatlan árrakkal.

Rozsban és tengeriben szilárd volt az irányzat. Zabban nem változtak az árak.

Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 230 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 82 k. 8 K. 32 1/2 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 32 1/2 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 32 1/2 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 32 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 35 f.

Hódmezővásár helyi: 1000 mm. 50 k. 8 K. 25 f. Szarvasi: 1300 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 1000 mm. 81 k. 8 K. 35 f.

Bihari: 2000 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f. Fejérmegyei: 1200 mm. 77 k. 8 K. 02 1/2 f., 500 mm. 77 k. 8 K. — f.

Pestmegyei: 200 mm. 81 k. 8 K. 15 f. 300 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 77 k. 8 K. — f.

Bánási: 400 mm. 77 k. 8 K. 17 1/2 f. Bácskai: 3000 mm. 76 k. 8 K. 02 1/2 f. Törökbecsei: 2000 mm. 78 k. 8 K. — f. Fancsovai: 1400 mm. 78 k. 7 K. 85 f.

Mind három hónapra.

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(3)

A Traók házat eladni?:: Inkább bezárnak minden szobát, ha már bedőlt, és visszavonulnak azokba, amelyek megmaradtak... Így fognak csinálni a konyhával is... itt benn a teremben fogják főzni a tojást, ha ugyan lesz tojásuk... Egy-két szobát bérbadni?... Nem, ezt nem lehet, még ha akarnák, sem... A levéltári szobát? Ott családi iratok vannak! A processziós szobát? Akkor sehol sem állhatna az ember, ha elmegy mellettük a Corpus Domini!

Es a báró dühösen eltávozott.

Cirmena asszony pedig, mielőtt a báró példáját követte, még egyszer kopogtatott huga ajtaján, hogy megtudja, mi hír odabent. Diego márkai papirmaché arca megjelent a szakadékon és ismétlé:

— Jobban van... Most már nyugodtabb... Egyedül akar lenni...

— Szegény Diego! — sóhajtott Maeri néne. Cirmena asszony még egy darabig járkált a szobában, hogy Ferdinánd márkai, aki hercegzte az ajtót, meg ne hallja, halkan tette hozzá:

— En már rég tudtam... Emlékszik-e, karácsonykor, amikor oly nagyon esett a hó?... Akkor láttam a fiatal Rubiera bárót, amint el-sompolygott mellettem a szűk utcán... úgy meg-zavarodva, mint egy tolvaj.

A kanonok kiment az udvarra, a magasra nőtt gaz miatt nagy cipő fölé emelve reverendáját, megfordult a dűledező ház felé, félve, hogy

meg találják hallani, és aztán a kapu előtt nyugtalanul széttétkintve így szólt:

— Hallották, mit mondott az orvos? Mi beszélhetünk, mert mindnyájan intim barátok és rokonok vagyunk... bizonyos korban férjhez kell adni a lányokat!

Második fejezet.

Eseményszámba ment, amikor Diego Trao márkait kopott kalapjában és ünnepélyes kabátjában a piacon menni látták:

— Bizonyosan ég a házuk, hogy maga kiment, belőle!...

Sacco cousin még a nemese kávéházába is el akarta vinni.

— Hát beszélje el, hogy megy sorsa? — A szegény ember lerázta magáról a talokdókat! Igen, a Traok szegények voltak, de senki előtt sem emelték kalapot! Nagy kerülőt tett, hogy ne kelljen elmennie a patika mellett, ahol Tavuso doktor egész nap ült, de nemskára találkoztott Ciollával, ezzel a gonosznyelvű emberrel, aki mindig botrányok után vadászott.

— Mi jártabb van, márkai ur? Ugy-e cousinéjához, Rubiera bárónéhoz megy?

Diego márkai elvörösödött. Ugy látszott, hogy mindenki arcáról olvassa le titkát!

Mielőtt befordult a kis utcába, még egyszer habozva, gyorsan hátrafordult, mert attól félt, hogy Ciolla utána sompolyg, szerencsére az megállt és Lupi kanonokkal fecsegett, hangosan nevetett éppen, amelyre a kanonok azzal válaszolt, hogy diskrétül félrohuza száját.

Rubiera báróné gabonát méretett. Diego márkai a raktár ajtajában meglátta, meztelen karokkal, kartonszoknyáját eszipőjére huzva, összehorvazott hajjal, pedig kendő volt a fején egészen az orráig lehuzva. Pirtuso alkuszszal veszekedett, aki el akarta lopni tőle a rozást, mert haldoklaint két tarival kevesebbet akart fizetni, kivörösödött arccal és vörös karjával hadonázva: "Hát nincs

magának lelkiismerete, zsidó?" Aztán mikor Diegot megpillantotta, mosolyogva megfordult:

— Isten hozta. Trao bátyám. Mi hozta erre a vidékre?

— Magához jöttem, hógumasszony — és Diego márkai a portól fulladozva, elkezdett köhéscselni.

— Menjen el innen, menjen el innen! Ide jöjjön, bátyám. Ön ilyesmire nincs hozzászokva, — vágot szavába a báróné. — Nézze csak, mennyi dolgom van. De Jézus Mária, micsoda rossz borbén van magál! Ugy-e, még most is az éjszakai ijedség?

A létrán két durva cipő jelent meg és két durva kék harisnya és egy szép leányhang megszólalt:

— Báróné asszony, itt van ő.

— Visszajön a fiatal báró?

— Hallom a „marquis“ ugatását.

— Akkor biztosan megjött. Tehát mi lesz e rozsszal, Pirtuso mester?

Pirtuso nyugodtan ülve maradt a vékáján, mintha azt akarná véle mondani, hogy nem törődik a rozsszal, és ásitozva szemlélte a különös tárgyakat a templomnagyság raktárban. Még látni lehetett a meztelen nőalakokkal befestett és kápolna módjára oszlopokkal ellátott boltozatot, szemközét a nagy családi páholyt, amelynek párkányáról szövetnyergők lógtak le; az egyik sarokban egy rozoga, repedt faágyat, bőrszékeket, melyekről leszedték a bőrt, hogy cipőt készítsenek belőle, nyergelt porlepte bársonnyal borítva; kőröskörül különböző nagyságú rosták lógtak a falakon, a páholyhoz vezető lépcső alatt a Rubierák cimere, egy antik lámpa.

Giacolone és Vilo a hegymagasságú gabonátömszögben úgy forogtak a rengeteg rosták körül, mintha tébolyodottak volnának, egészen neki-izzadva és fehéren a portól, lassan dudolva, míg egy legény a rozost lapátolta.

— Az én időmben, báróné asszony, színházi eldást láttam ebben a magazinban — válaszolt Pirtuso, hogy kikerülje a kérdést.

— Tudom, tudom! Így poecskölték el a

Rozs: 200 mm. 6 K. 90 f., 650 mm. 6 K. 82 1/2 f., 200 mm. 6 K. 81 1/2 f., 100 mm. 6 K. 80 f., 200 mm. 6 K. 74 f. három hónapra, paritásra.
Zab: 100 mm. 6 K. 35 f., 100 mm. 6 K. 30 f., 100 mm. 8 K. 26 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készpénz hivatalos joggyűzése a budapesti áru- és értéktőzsze s-akái szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki uj	70	7.80	7.10	79	8.15	8.10
"	77	7.91	8.00	80	8.10	8.10
"	78	8.00	8.26	81	8.20	8.20
Fehérmegyei	76	7.66	7.82	79	7.90	8.10
"	77	7.75	7.85	80	8.00	8.10
"	78	7.83	7.93	81	8.00	8.20
Pestvidéki	76	7.66	7.10	79	7.90	8.10
"	77	7.75	7.85	80	8.00	8.10
"	78	7.83	7.93	81	8.00	8.20
Bánáti	76	7.66	7.76	79	7.90	8.10
"	77	7.75	7.85	80	8.00	8.10
"	78	7.83	7.93	81	8.00	8.20
Békási	76	7.66	7.16	79	7.90	8.10
"	77	7.75	8.15	80	8.00	8.10
"	78	7.83	8.23	81	8.00	8.20

Egyéb gabonafélék	Kiló	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs uj elsőrendű	70-72	6.81	6.90
" másodikrendű		6.70	6.80
Arpa lakarany	30-37	6.70	6.70
" egynyi való	38-44	6.70	6.80
Zab sárkányos való	34-46	6.30	6.40
Zab	30-36	6.10	6.25
Tengeri búzacsipa		6.10	6.20
Repece uj káposzta		10.80	10.80
" búzacsipa		0.00	0.00
Kéles		0.76	0.00

A határidőszület folyamán a következő kitések történetek:

Áprilisi buza 1903.	7.84-7.85-7.88-7.91
Májusi buza 1903.	7.64-7.68-7.69
Októberi buza 1903.	7.51-7.52-7.50-7.58
Áprilisi rozs 1903.	6.89-6.93-6.93
Októberi rozs 1903.	6.52-6.60-6.52
Áprilisi zab 1903.	6.08-6.10
Októberi zab 1903.	6.19
Májusi tengeri 1903.	6.09-6.15-6.16
Juliusi tengeri 1903.	6.13-6.20
Augusztusi repce 1903.	

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1903.	7.90-7.91
Májusi buza 1903.	7.68-7.69
Októberi buza 1903.	7.52-7.53
Áprilisi rozs 1903.	6.97-6.98
Októberi rozs 1903.	6.52-6.58
Áprilisi zab 1903.	6.09-6.11
Októberi zab 1903.	6.59-6.60
Májusi tengeri 1903.	6.16-6.17
Juliusi tengeri 1903.	6.20-6.21
Augusztusi repce 1903.	

Délután fél 5 órákor zárul:

Áprilisi buza 1903.	7.92-7.93
---------------------	-----------

Rubrikar pénztek. Most is ugy szeretne nek cselekedni... Megveszi a rozot, igen-e, vagy nem?

— Megmondtam, hogy öt unciát és huszat adok érte.

— Becsületemre, nem adhatom. Egy tarát vesztenék holdjánál.

— Ajánlom magamat, nagyságos asszony!

— Nos, Pirtuso ur, most a báróné asszony beszélt, teite hozzá Giaccolone, miközben a rosztát táncoltatta. De az alkusz fogta a vékáját és szó nélkül eltávozott. A báróné utána szaladt és kiabált:

— Ötöt és huszonegyet? Akarja?

— Ajánlom magamat! Ajánlom magamat! Ekkor észrevette a báróné, hogy az alkusz megállt, hogy Lupi kanonokkal beszéljen, aki végre megszabadulva Ciollától, a szük utcán éppen az ő háza felé tartott. A báróné erre megnyugodva, ismét Trao felé fordult és másról kezdett beszélni.

— Eppen magára gondolom, bátyám. Ebből a rozsból magának is küldök egy keveset... Nem, nem, semmi ceremónia. Hiszen rokonok vagyunk. Legyen a jó aratásból mindannyiunknak haszna. Akkor megcsig bennünket az isten! Tehát tűz volt magunknál? Isten legyen velünk. Azt beszéltek nekem, hogy Bianca az ijedségtől még most is félholtan fekszik... Nem mehettem el innen... Bocssásson meg...

— Igen... éppen amiatt jöttem. Beszélni valóm van önnel...

Beszélni, beszéljen csak... De aközben nézzen oda, visszajön-e Pirtuso. Fősvény kutya, Nem jön vissza.

De e pillanatban belépett a kanonok, mosolygva, azzal a szeretetreméltó arccal, amely mindenkinék megtetszett és mögötte az alkusz a kezével a kezében.

— Deo gratias! Deo gratias! Köszük meg azt a házaságot, báróné asszony!

Amint a kanonok észrevette Trao máriki jelenlétét, aki alázatosan félreállva várakozott, azon-

Májusi buza 1903.	7.67-7.68
Októberi buza 1903.	7.62-7.63
Áprilisi rozs 1903.	6.95-6.96
Októberi rozs 1903.	6.52-6.53
Áprilisi zab 1903.	6.14-6.15
Októberi zab 1903.	6.55-6.56
Májusi tengeri 1903.	6.15-6.16
Juliusi tengeri 1903.	6.19-6.20
Repece augusztusra 1903.	

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde szük keretben bonyolódott le. Zárult:

Előzőzsde. Osztrák Hitelrészvény 671.50-672.80. Magyar hite részvény 719. — 720.60. Leszámtoló bank részvény 4.6.—458.—. Államvasut részvény 681.25-82.25 korona.

A déli tőzsde a következő értékekben volt forgalmat. Magyar Hitelbank részvény 720.—720.50. Leszámtolóbank részvény 4.5.—456.—. Osztrák Hitelrészvény 672.50. Magyar Kerámiái részvény 95.—97.—. Belvárosi Takarékpénztár részvény 21.—. Pesti Hazai Takarékpénztár részvény 1740.—1745.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 518.—519.—. Ujlaki Téglyagyár részvény 221.—225.—. Ganz-féle Vasöntőde részvény 2200.—2250.—. Adria Hajózási részvény 458.—. Közúti Vaspálya részvény 612.50. Városi Villamos Vasut részvény 800.75. Déli vasut részvény 45.50-46.50. Államvasut részvény 682.—683.— korona.

4 órákor zárul: Osztrák Hitelrészvény 676.50. Magyar hitelrészvény 721.—. Leszámtolóbank 458.—. Rimamurányi vasut részvény 483.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 683.—. Közúti vasut részvény 612.—. Városi villamos vasut-részvény 300.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—54.— korona, vörös aprószemű 51.—67.— korona, vörös erdőlyi — korona, vörös bánásgyi — korona. Középszemű 59.—61.— korona. nagyszemű 63.—67.— korona. Disznószőr: budapesti 79.50-80.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona. városi 4 darabos 65.50-66.—. korona. 3 darabos 67.50-68.—. korona. tisztóli — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona. 120 darabos — korona. 100 darabos 13.—13.50 korona. 85 darabos 15.—15.50 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.50-11.75 korona. 100 darabos 12.50-12.75 korona. 85 darabos 14.25-14.75 korona. Szilva: sláviai 15.50-16.— korona, szerbiai 13.50-14.— korona, azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, április 24. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Buza: tiszavidéki 8.50-8.90, 8.20-8.50, rozs:

szlavoniai 7.20-7.35, zab: 7.25-7.40, tengeri: 6.40-6.65, magyar zab 6.35-6.55 korona.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előzőzsden barátságos volt a hangulat, a helyi értékek piacán a nemzetközi értékek azonban kezdeiben elbanyagolóak. Később bányá és petroleumrészvényeket élénkebben kerestek. Élénkebb üzlet csak a sorompóban fejlődött ki.

A déli tőzsde megnyitáskor tartózkodó. Petroleumrészvények tovább is emelkedtek. A tőzsde további forgalmában a vezető kulisszaértékek csekély forgalom mellett alig változtak.

Zárulat szilárd.

Bécs, április 24. (Magyar értékek zárulata) 4% os aranyjárdék 121.40. 100.00 és szegedi kölcsön-sorsjegye 158.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámtoló- és pénzváltóbank 455.—. Rimamurányi vasműrészvény 483.25. Magyar koronajárdék 99.50. 4% os Magyar földtökelet. kötvény 99.20. Magyar hitelbank részvény 721.75. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegy 203.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar kereset. bank 2660.—. Magyar cukoripar —.

Bécs, április 24. (Osztrák értékek zárulata) 4% os papírjárdék 100.75. 4% os osztr. aranyjárdék 121.55. 1860-os sorsjegy 153.80. Osztrák hitelsorsjegy 435.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyek 486.—. Osztrák-magyar bank 1807. Déli vasut 45.—. Dunagőzhajózási részvény 864.—. Dohányrészvény 340.—. Császari és királyi arany 11.34. Német bankváltók 118.60. 4% os osztr. ezüstjárdék 100.70. 11.34. Német bankváltók 101.10. 1864-iki sorsjegye 248.—. Osztrák hitelsorsjegy 435.—. Osztrák hitelsorsjegy 435.—. Osztrák Länderbank 415.—. Osztrák-magyar államvasut 682.25. Elbavölgyi vasut 440.—. Alpesi bányarészvény 391.—. 2% rank. arany 19.05. Londoni váltóár 239.75 Bécsi tramway Litt B. —. Bécsi tramway Litt A. —. Lipót kohó —. Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 24. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárulata a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 672.—. Magyar hitelrészvény 722.—. Angol-Osztrák bank 275.50. Bécsi bankjegyek 486.—. Union bank 525.50. Länderbank 416.25. Osztrák-magyar államvasut részvény 682.25. Déli vasut 45.—. Elbavölgyi vasut 441.—. Északnyugati vasut részvény —. Dohányrészvény: 340.50. Rimamurányi vasut 483.—. Alpesi bányarészvény 391.50. Májusi járadék 100.75. Magyar korona járadék 99.55. Török sorsjegyek 117.50. Német birodalmi vára 117.—117.02. Napoleon'or 19.05.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, április 24. (Lásd tudósítás.) A tőzsde ma főleg az ultimo-lebonyolítással foglalkozott 3 1/2% os tétel mellett. Csak Montan-értékek voltak realizálások közöttétekben nyomottak, miből hozzájárultak a skót nyersvaspica kedvezőbb helyzetéről szóló hírek. Kamaok javultak Londonra, vasutak forgalom nélkül. Canada New-Yorkra gyengébb. Később a forgalom az egész vonalon fennakadt, de az árfolyamok keveset változtak. Magánésszámlátis kamatból 27/8%.

Berlin, április 24. (Zárul.) 2% os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 103.80. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 100.25. Osztrák-magyar államvasut 146.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 189.—. Általános villamosság Edison 189.25. Gelsenkirchem 187.90. Laura-kohó 212.40. 4% os osztrákjárdék 101.10. 4% os magyar arany járadék 102.40. Osztrák hitelrészvény 211.75. Déli vasut 13.75. Károlyi-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.—. 4% os uj orosz kölcsön 88.60. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 103.80. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 163.—. Harpeni 184.25. Az irányzat csendes.

Berlin, április 24. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esis forgalom! 4% os magyar aranyjárdék 102.40. Magyar koronajárdék 100.25. Osztrák hitelrészvény 211.75. Osztrák-magyar államvasut 146.75. Déli vasut 13.75. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek 216.—. Eszschichradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo) Lombard —.

Páris, április 24. (Zárul.) Osztrák-magyar államvasut 736.—. Uj török konzol 29.07. Egyiptomi járadék 111.—. Osztrák Länderbank 439.—. Francia bányarészvény —. 3% os francia járadék 98.22. 4% os spanyol járadék 87.55. 3% os uj töröshűtő járadék —. Crédit foncier de France 713.—. Anes bányarészvény —. 4% 1890. román kölcsön 88.—. Görög kölcsön 217.—. Váltó Olaszországra % 1.16. Váltó Amsterdamra 25.50. Váltó Brüsszleire % 7.32. De Beers 553.—. Chartered 83.—. 5% bolgar kölcsövény 415.—. Magyar aranyjárdék 104.35. Déli vasut —. Váltó Londonra 251.70. Osztrák aranyjárdék 103.—. Török sorsjegy 125.75. Meridional vasut —. 4% osz. járadék 103.55. Ottomank bank 592.—. 3 1/2% os francia járadék —. Osztrák földtökelet-intézet 13.25. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 329.50. 4% os 1896. román kölcsön 88.70. Donanyrészvény 369.—. Váltó Bécsre 103.87. Váltó német piacokra 121.53. Rio 12.57. East Rand 209.60. Randfontein —. Magyar Széllőbank 555.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, április 24. (Zárul.) 4% os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 103.90. 4% os magyar aranyjárdék 102.55. Osztrák hitelrészvény 211.60. Osztrák-magyar államvasut 147.70. Eszaknyugati vasut —. Bustiebradi vasut —. Londoni váltóár 20.48. Bécsi bankjegyek 123.75. Villamos részvény —. 3% os magyar aranykölcsön —. 4% os osztrákjárdék 101.—. Osztrák koronajárdék 101.90. Magyar koronajárdék 100.35. Osztrák-magyar bank 115.45. Déli vasut részvény 13.75. Elbavölgyi vasut 113.75. Bécsi váltóár 854.33. Párisi váltóár 81.45. Unio bankrészvény —. Alpesi bányarészvény —. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, április 24. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artoivanok januárra. Esis forgalom Osztrák hitelrészvény 211.80. Német bank —. Disconto 189.10. Szerbini kereskedelmi bank —. Gelsenkirchemi —. Harpeni 184.10. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Az irányzat változtalan.

Hamburg, április 24. (Zárul.) 4% os osztrákjárdék 100.90. 1880. sorsjegy —. Déli vasut 13.50. 4% os Osztrák aranyjárdék 103.70. Osztrák hitelrészvény 212.—. Osztrák-magyar államvasut 146.20. Olasz járadék 103.40. 4% os magyar aranyjárdék 102.60. Az irányzat szilárd.

(Folytatás következik.)

Férfi és Női
Nemi Betegségeket
 ugyszintén
Vér-, Bőr- és Idegbajokat,
Bujakórt (Syphillis),
 valamint
Férfigyengeséget
 (Impotentia)
Rendelő intézetében
 gyógyít biztos sikerrel a lerövidebb idő alatt, foglal-
 kozási zavar nélkül, 26 év óta szerzett orvosi ta-
 paszlatatok alapján kiváló gyógyiskerőiről általáno-
 san elismert szakorvos

Dr. Kajdacsy József
 v. cs. és kir. ezredorvos és kór-
 házi főorvos
 Budapest, IV., Kigyó-utca 5. I. em.
 (Klotild-palota.)
 Rendel 9-1ig, este 7-8-ig.
 Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszerekről
 gondoskodik.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A részvényes urak ezennel meghivat-
 nak a f. évi május hó 28-án délelőtt 10 órakor
 Bécsben, I. Eschenbach-géle 9. sz. alatt
 (az osztrák mérnök- és építész-egylet termé-
 ben) megtartandó

**ötvennegyedik
 közgyűlésre.**

Napirend:

I. Az évi jelentés felolvasása;
 II. Az 1902. évi zárszámadás feletti
 határozathozatal;
 III. Az igazgatótanács részbeni meg-
 újítása;
 IV. A számvizsgálók megválasztása;
 V. Az igazgatóság felhatalmazása a
 társasági 3%-os kötvények birtokosaival
 való végleges egyezség megkötése iránt;
 VI. A grobello-robitchi (határszéli)
 helyi érdekű vasút üzemének átvétele;
 VII. Javaslat a Neumarktl-Predazzoig
 tervezett helyi érdekű (Fleimstali) vasút
 üzemének átvétele és ezen vasutara vonat-
 kozó engedmények megadása iránt.

Az alapszabályok 22. cikke szerint a közgyűl-
 ésn csak azok részvényesek vehetnek részt, kik leg-
 alább 40 részvényvel bírnak s ezeket legkésőbb 14
 nappal a közgyűlés összehívása előtt az alantab meg-
 jelölt pénztárak valamelyikénél letétmentették és
 pedig:

Bécsben: A cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és ipar-
 intézetnél,
 Rothschild S. M. urnál, vagy
 a társaság számvivőségénél a déli vaspálya-
 udvaron (igazgatósági épület).
 Budapesten: A magyar általános hitelbanknál,
 Triestben: A cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és
 iparhitelintézet főközlőjénél,
 M. m. Frankfurtban: A Disconto-társaság igazgatóságánál
 Berlinben: Bleichröder S. urnál, vagy
 a Disconto-társaság igazgatóságánál.
 Hamburgban: Behrens L. és fia urnál.
 Borssóban: A sziléziai bankgyűlésnél.
 Baselben: Speyr és társa urnál.
 Zürichben: A svájci hitelintézetnél.
 Párisban: A társaság letéti pénztáránál, Rue Laffitte 26.
 Londonban: Rothschild N. M. és fia urnál.
 Milánóban: a Banca Lombarda, di Depositi e Conti
 Correnti-nál.
 Genfben: Lombard, Odier és társa urnál.
 Lyonban: Cambefort, Saint Olive F. és C. urnál és
 Veuve Morin, Pons et Comp. cégnél.

A letétmentezett részvények helyett letéti
 jegyzék és igazolványok szolgáltatnak ki, mely utóbbiak
 a közgyűlésen való megjelenéshez jogosítanak.
 Távollévő részvényesek irásbeli meghatalmazás
 útján más, a közgyűlésen részvételre jogosított részvé-
 nyes által képviselhetik magukat. (23. cikk.)

Képviseletés esetén az igazolási jegyen
 elnyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó
 által sajátkezűleg aláírandó s legkésőbb f. é. május
 hó 20-án a társaság számvivőségénél Bécsben (déli
 vaspályaudvar) felmutatandó, megjelölve, miszerint
 az alapszabályok 25. cikke szerinti egy részvényes
 sem egyesíthet magában 10 szavazatnál többet saját
 joga alapján, avagy 20 szavazatnál többet saját joga
 alapján és mint más szavazatjogosult részvényesek
 meghatalmazottja.

Bécs, 1903. évi május hó 3-án.

Az igazgató-tanács.
 Ulányomás nem díjaztatik.

Itt a tavasz.
 Tavasz divatos és izléses ruhákat
mesés olcsó áron
 csakis az
Angol Királynál
 Budapest, IV., Károly-kört 16.
 Klein és Schwarz férfiszabóknál
vásároljunk
 Tavasz felöltő . . . 9 főtől feljebb
 Tavasz csikos öltöny 10 " "
 Gyermekruhák . . . 4 " "
 Nagy képes árjegyzék ingyen és
 bérmentve.
Külön mértékostály.
 Telefon 42.

Magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzlet.
 9001. sz. III.

Pályázati hirdetés.
 A m. kir. államvasutak Ujvidéki állomásán levő
 pályavendéglo bérletére 1903. évi október 1-től
 számítandó 6távi időtartamra, azaz 1903. évi szeptem-
 ber 30-ig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvá-
 nosan ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az I. korona bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. ál-
 lamvasutak Ujvidéki állomásán levő vendéglo üzlet-
 nek bérbevétele a 9051. számhoz” felirattal ellát-
 tott, borítékba zárt és lepecsételt, nemküibenben a
 kellő okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparengedé-
 ly, honossági igazolvány stb.) felszerelt ajánlatok
 1903. évi május 6-án déli 12 óráig a m. kir. ál-
 lamvasutak budapest-jobbparti igazgatóság titkári
 hivatalához (Budapest, Külső kerépesi-ut 8 ház 31.
 sz. ajtó) posta útján leírteny mellett nyújtandók be.
 Bánatpénz fejében pedig 400, azaz négyszáz kor.
 készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpá-
 pirokban nevezett feltevétség gyűjtőpénztáránál
 1903. május hó 6-ának déli 12 óráig letendő. Tak-
 arékéket bánatpénzben nem tehető le. Érték-
 papirok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén leg-
 több jegyzett, tiszenny napnál nem régiebb árfó-
 lyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben
 fognak számítani. A bánatpénz letételt bizony-
 nyított pénztári letétegy az ajánlatban nem esatolandó.
 A vendéglo bérletére vonatkozó feltételek ezen
 üzletvezetéség forgalmi és kereskedelmi-osztályában
 (Budapest, Külső kerépesi-ut 8 ház I. em. 33. ajtó)
 vagy a budapest-jobbparti (keleti pályaudvar) győri
 és szabadkai forgalmi főnökségénél a hivatalos órák
 alatt megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről felté-
 teleztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat ma-
 gukra nézve kötelezőnek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl
 érkezett ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.
 A m. kir. államvasutak fennattadják maguknak a
 jogot, hogy az ajánlattevők közül — tekintet nélkül a
 felajánlott bérre — szabadon választassanak.
 Tájékoztul megjelvezük, hogy a vendéglo lakó-
 sául szolgáló két lakozsoba, egy cseléd, egy pincér-
 szoba, konyha és mellékhelyiségeknek, továbbá az I./II.
 oszt. étterem és tállalónak fűtéséről és világítá-
 sáról bérli tartozik gondoskodni míg a III. oszt.
 várterem és étterem fűtése és világítása felerészben
 a bérbeadó vasut, felerészben pedig a bérli által fog
 eszközöltetni.

Budapest, 1903. március 21.
 Utányomás nem díjaztatik. Az üzletvezetéség.

Szőlő-lugast ültessünk
 minden ház mellé és házi kertjünkben.

Ero azonban nem minden szőlő-
 faj alkalmas (bár
 mind kuszó termé-
 szelű), mert na-
 gyobb része ha meg
 is nő, természetem
 hoz, ezért nem ér-
 tők el sokan avé-
 ményt eddig. Hol
 leguazak alkalmas
 fajokat illetlek,
 azok bőven állí-
 ják házukat az egész szőlőkérés idején
 a legkifutóbb muskátly és más édes
 szőlők.

A szőlő házukban mindent meg-
 terem a nincsen oly ház, melynek fala
 mellett a legkezelebb gondozással
 fölnevelhető ne volna; ezenkívül más
 élyleteknek, károsnak, károsnak
 stb. a legrekebb díszre a nélkül, hogy
 legkezelebb helyet is elfoglalna az
 egyéve használtatás végekké. Ez a
 legkifutóbb gyümölcs, mert minden
 évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó
 szines kényymatru katalógus házuknak
 ingyen és bérmentve küldetik meg, akit émet egy levele-
 sapon tudaja.

Ermelléki első szőlőültvény-telep, Nagy-Kágya, Székelyhíd.
 U. P.

AZ ATHENAEUM r. t.
 kiadásában megjelent:

**HÁZASSÁGI PEREK
 ÉS ELJÁRÁS
 HÁZASSÁGI PEREKBEN.**

Irtá; KNORR LAJOS
 ügyvéd, ny. táblai bíró, stb.

E könyv egybefoglalja a
 házassági perekre vonat-
 kozó összes jogszabályokat
 úgy, hogy annak nemcsak
 a szakember, hanem a per-
 lekedő házasságok is hasznát
 vehetik.

**Ára angol vászon-
 kötésben 2 korona.**

Kapható az ATHENAEUM
 r. társulatánál (Epest, VII.
 ker., Kerépesi-út 54.) és
 minden hazai könyvkeres-
 kedésben.

Uj! „Auto Vaginal Spray“: a
 legbiztosabb és legkényelmesebb
 női különlegesség. Ára kor. 15.—
 Figyelemreméltó!!! Legújabb cs. és kir. szabad.
 Keleti-féle sérvtök pneumatikus gummil- vagy
 glycerin töltéssel.
 Legújabb képes árjegyzéket, zárt borítékban,
 titoktartás mellett küld.

KELETI J. orvos-sebészti mű- és
Kötszergyár. Alapítva 1878.
 Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban
 emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a reudas
 foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget
 (hugycsőfolyást, sebeket, syphillis és önferté-
 zésből támadt idegbajokat).

Meglepp az eródimény FÉRFIÜI GYEN-
 GÉSGÉGNEL (IMPOENTIA) még öre-
 gobb egyéneknek is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is
 fizethető.

Levelekre díjlanul válasz; kívánatra gyógyszerok
 Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.
 Budapesten, Erzsébet-kört 12. sz.
 Félémett; bejártat a lépcsőnél. Külön váróteremk

A XX. század feltűnő ujitása.

Az általam föltalált és elismert

AGI sarok-védő,

mely minden cipősarkot megvő az
 elkopástól, illetve mindig megtartja
 azt eredeti formában.

Minden nálan vásárló egy ilyen sarokvédőhöz ingyen jut melyet ki-
 vánatra a sarokra erősítünk, szintegy egy doboz „AGI kenőcs”,
 mely a bőrt a repedéstől megvőja, rendes használat mellett 1 évi irás-
 bell jótállást vállaltok. Mindenki tegyen egy próbarendelést, ne
 mulassza el a kinalkozó alkalmat, a ki szőp, formás és kitűnő cipőhöz
 olesón akar jutni. Gyár saját házamban.

Cipőárjegyzék, a legújabb divatu ábrákkal kívánatra ingyen és bér-
 mentve. Divatszinek egy árban, legkeresettebb szürke szarvasbőrök
 Mértéknek a láb görvonalá papirlapra rajzolva elegendő.

Férfi cipők:	Női cipők:
Borjából cugos v. fűzős, erős kivitel 3.—	Fényes zerge betétes, cugos v. fűzős 3.—
Borjából betétes, cugos v. fűzős — 3.80	Erős zerge- vagy csukóbból — 2.80
Lakk szelen v. sovó, cugos v. fűzős 4.50	Boxbőr, sovó vagy dongola, cugos v. fűzős — 2.50
Darby-lazon, box, sovó v. lakk — 4.80	Lasting rugata 2.—, cug. szivacsba 2.60
Dongola vagy szarvasbőr, könyvli, fű- zős lábra — 4.—	Fényes zerge gombocsi 3.—
Katonabakancs 3.50, fűzős cipő, sima 4.—	Szarvasbőr, szürke vagy lakk spangrud 1.80
Pincéscipő, fekete v. sárga, elől cug. 1.80	Komstépp. 1.25, vitorlavászon házi- cipő — 1.50
1000 pár barna lakkbetétes gyermek- cipő, 6-12 évig — 1.50	Lakk kivágott vagy sárga kivágott — 1.50

Nemetsző árt kleserélek vagy a pénz visszazadom.

Agulár Dávid
 Budapest, VII., Erzsébet-kört 67. sz.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett
 gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház
 huzszervi és bujakóros osztályán való működése
 alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban
 emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a reudas
 foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget
 (hugycsőfolyást, sebeket, syphillis és önferté-
 zésből támadt idegbajokat).

Meglepp az eródimény FÉRFIÜI GYEN-
 GÉSGÉGNEL (IMPOENTIA) még öre-
 gobb egyéneknek is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is
 fizethető.

Levelekre díjlanul válasz; kívánatra gyógyszerok
 Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.
 Budapesten, Erzsébet-kört 12. sz.
 Félémett; bejártat a lépcsőnél. Külön váróteremk

Nincs többé **székrekedés** megszűnigi azt az én
 Raktár: Bécs, XVIII. Ladenburg-
 gasse 46. Prospectus ingyen. Próba-
 rendetés 12 drb 8 k. bérm. utáértel.

huss-kalácsom.

